

Bijlage 5

Rapportage Experiment met Flexibele Toelating bij Fontys Hogescholen

Samenstellers:

Ankie Hendriks, Ger Olsder, Minke Wolters en Gea van Zutven

Drieluik met doorkijkjes:

Deel 1: Rapportage Gelijkwaardigheid

Beschikken de toegelaten kandidaten over een gelijkwaardig instroomniveau?

Vervolgadvies aan de cie. Ruim baan ...

Deel 2: Rapportage Planning en realisatie

Wat was de planning, hoe is het proces verlopen en wat is gerealiseerd?

Deel 3: Rapportage Validering

Voldoet het instrumentarium aan kwaliteitseisen?

November 2007

www.fontys.nl/flexibeletoelating

Colofon:

Titel: Rapportage Experiment met Flexibele Toelating bij
Fontys Hogescholen
Auteur: Ger Olsder
Datum: November 2007
Rapportnummer: 07-116/GO
Lay-out: Karien van Teeffelen
Uitgave: Fontys Facilitair Bedrijf, afdeling Onderwijs
Telefoon: 0877 878 833
E-mail: secretariaat-afdelingonderwijs@fontys.nl
Website: www.fontys.nl/onderwijs

Deel 1

Ruim baan voor talent: Flexibele Toelating Fontys

Rapportage: GELIJKWAARDIGHEID

Fontys Facilitair Bedrijf
Drs. G.F. Olsder (red.), Drs. G.M.M. van Zutven
met medewerking van Drs. A. Hendriks en Drs. M. Wolters
Programmamanagement Flexibele Toelating Fontys
November 2007
www.fontys.nl/flexibeletolating

Inhoudsopgave:

0. Inleiding	5
1. <u>Projectkaders voor gelijkwaardigheid</u>	6
1.1 <u>Startpunt niet blanco</u>	6
1.2 <u>Ontwikkelingsgerichte visie op validering: predictieve validiteit</u>	6
1.3 <u>Inbedding in een procedure voor Erkenning van Verworven Competenties (EVC)</u>	7
1.4 <u>Borging van een uniforme werkwijze</u>	9
1.5 <u>Kennisontwikkeling</u>	9
2. <u>Indicatoren en experimentele bevindingen</u>	11
2.0 <u>Opzet onderzoeksrapportage</u>	11
2.1 <u>Kenmerken van kandidaten</u>	12
2.2 <u>Studieprestaties</u>	14
2.3 <u>Voorspellers</u>	17
2.4 <u>Stoppers</u>	17
2.5 <u>Niet toegelaten kandidaten</u>	18
3. <u>Conclusies</u>	19
4. <u>Tot slot</u>	20
<u>Bijlage:</u>	22
1. <u>Overzicht deelname Flexibele Toelating Fontys</u>	22
2. <u>Achtergrondinformatie (separaat)</u>	

© 2007 Fontys Facilitair Bedrijf, afdeling Onderwijs
Met uitzondering van gebruik binnen Fontys Hogescholen mag niets uit deze uitgave worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze dan ook en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen zonder toestemming van FFB, afdeling Onderwijs.

Binnen Fontys Hogescholen staat dit materiaal vrij ter beschikking van gebruikers, mits als bron wordt vermeld: Fontys Facilitair Bedrijf, afdeling Onderwijs.

Hoewel dit materiaal met zorg is samengesteld, aanvaarden auteur(s) noch Fontys Hogescholen enige aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten en/of onvolkomenheden in deze publicatie.

0. Inleiding

In mei 2005 is gestart met het project Flexibele Toelating Fontys (FTF). Het project beoogt, conform de projectaanvraag van september 2004:

A. Ontwikkeling van een instrumentarium voor flexibilisering van de toelating.

Achterliggende gedachte is dat middels flexibilisering van de toelating tot het HBO het tekort aan kenniswerkers kan worden aangepakt en het verlies aan human capital worden bestreden. Het te ontwikkelen instrumentarium omvat:

- Een toelatingstest.
Met behulp van deze test kan worden vastgesteld of de kandidaten die niet beschikken over de geldende wettelijke vooropleidingseisen toch beschikken over een gelijkwaardig instroomniveau. M.b.v. het instrumentarium kunnen “de in aanleg aanwezige en elders verworven competenties worden gemeten die van belang zijn om met goed gevolg een HBO-opleiding te kunnen doorlopen”.
- Inbedding in een systematiek voor kwalitatief toelatingsassessment.
De toelatingstest maakt deel uit van een assessment-systematiek, waarmee de student uitsluitend krijgt over zijn slagingskans voor de HBO-opleiding.

Het te ontwikkelen instrumentarium dient voor alle HBO-opleidingen bruikbaar te zijn.

B. Validering en borging van het instrumentarium.

Het experiment beoogt tevens de validering van het instrumentarium. Het instrumentarium is gefundeerd op:

- De HBO – kernkwalificaties, vertaald naar de P-fase.
- De Dublin descriptoren.
- Succescompetenties. Deze worden vastgesteld op grond van ervaringen met de Fontys Competentie Wijzer (FCW) en positieve studieresultaten van reeds toegelaten studenten die de propedeuse hebben behaald. Uitgangspunt daarbij is dat twee studenten over een gelijkwaardig instroomniveau beschikken als de kans om met succes de propedeuse te doorlopen voor de student die niet aan de vooropleidingseisen voldoet, even groot is als voor de student die daar wel aan voldoet.

Validering heeft een cyclisch karakter. Resultaten in competentie-ontwikkeling bij toegelaten kandidaten worden in kaart gebracht en leveren input voor redesign van het testinstrumentarium.

Gelijkwaardigheid

Het bovenstaande is ontleend aan de projectaanvraag. In voorliggende notitie rapporteert de projectgroep aan de commissie “Ruim baan voor talent”. Centraal in deze rapportage staat de vraag of het instroomniveau van toegelaten kandidaten gelijkwaardig is aan dat van wettelijk wel toelaatbaren. In deze rapportage komen aan de orde:

- Projectkaders die gelijkwaardigheid beogen te waarborgen.
- De vraag of de toegelaten kandidaten daadwerkelijk beschikken over een gelijkwaardig instroomniveau.

Tijdens het slotcongres op 4 december 2007 zal aan vertegenwoordigers van andere hogescholen en VO / MBO-instellingen een boekje worden verstrekt waarin het test - instrumentarium beschreven wordt. Een specifieke rapportage over de validering is opgenomen in deel 3. Er wordt nog een slotartikel uitgebracht over de gehanteerde methodiek en de projectresultaten, zodat de ervaringen breed gedeeld kunnen worden.

Projectteam Flexibele Toelating Fontys.

1. Projectkaders voor gelijkwaardigheid

Gelijkwaardigheid is in het project via de volgende uitgangspunten gewaarborgd:

- Referentie aan gevalideerde instrumenten en lopende ontwikkelingen.
- Accent op de voorspellende waarde: gelijkwaardigheid moet zich bewijzen.
- De gehanteerde EVC-procedure.
- Een specifieke setting ter borging van een uniforme werkwijze.

Het project is ingebed in een structuur waarbinnen kennisontwikkeling van belang is. Op basis van projectbevindingen worden de tests jaarlijks aangepast.

Deze uitgangspunten worden onderstaand verduidelijkt.

1.1 Startpunt niet blanco

Bij de ontwikkeling werden reeds gevalideerde en beproefde deelproducten en de reeds ontwikkelde infrastructuur benut:

Fontys Toelatings Test (FTT):

- Bij de toelatingstest werden zeven van de negen subtests van de Differentiële Aanleg Test, (DAT) NL A 2005, ingezet om het niveau van verbale en non-verbale cognitieve capaciteiten in kaart te brengen. De DAT is een extern gevalideerde test met internationale referentie. Als normgroep is gekozen voor de groep jongeren met een havo 5-opleidingsniveau.
- De Fontys Competentie Wijzer (FCW) werd benut voor de drie selfassessments: studie-interesse / ambitie, leerstrategieën en studiegedrag. Deze test is reeds Fontys-intern gevalideerd. Als norm bij onderdeel 2 en 3 werd de 70%-grens van de FCW gehanteerd voor succesvol verder studeren.

Fontys Toelatings Assessment (FTA):

- In het assessmentdeel kon voortgebouwd worden op expertise van geschoolde assessoren uit de propedeuse, als startpunt voor verdere expertise-ontwikkeling.
- Bij het assessmentdeel werd aangesloten op de HBO-kernkwalificaties, met een vertaling naar het Propedeuse-niveau. De HBO-begincompetenties waren Fontysintern reeds vastgelegd.

Bij aanvang is op pragmatische wijze gebruik gemaakt van bestaande praktijken.

1.2 Ontwikkelingsgerichte visie op validering: predictieve validiteit

Het instrumentarium moet toekomstig studiesucces voorspellen. Daarom wordt gekeken naar de predictieve validiteit. Toegelaten kandidaten moeten even goed presteren in het eerste studiejaar als de wettelijk toelaatbaren. De predictieve validiteit wordt dus achteraf vastgesteld.

Indicatoren voor het vaststellen van studiesucces zijn:

- percentage positief voorlopig studieadvies.
- percentage propedeuse behaald.
- gemiddeld aantal studiepunten.
- percentage stoppers.

De achterliggende gedachte is dat gelijkwaardigheid bij aanvang van de studie zich a.h.w. bewijst in de propedeuse.

Validering had binnen het project een ontwikkelingsgericht karakter. De prestaties van de studenten in de propedeuse werden halfjaarlijks gerelateerd aan hun scores op de tests. Mede op basis daarvan werden de tests aangepast. Input voor revisie vormden tevens uitspraken /

evaluaties van kandidaten en assessoren over de test (direct na afname), de analyse van de test- en assessment scores en een jaarlijkse terugkomdag voor studenten.

De kandidaten werden vergeleken met het cohort van wettelijk wel toelaatbaren en een referentiegroep (die de FTT doorliep). Dat leverde indicaties voor gelijkwaardigheid op en input voor redesign van de tests.

1.3 Inbedding in een procedure voor Erkenning van Verworven Competenties (EVC).

In het project stonden niet alleen de tests op zich centraal, maar ook de procedure waarvan de tests deel uitmaakten.

Tijdens het eerste projectjaar meldde een externe deskundige uit het valideringsklankbord dat hij de procedure dermate zwaar vond dat alleen al het doorlopen ervan instroom in een HBO-opleiding rechtvaardigde....

Bij de inrichting van de Fontys Toelatings Test, is gekozen voor kwantitatieve deelttests. De toelatingstest selecteerde op HBO-begincapaciteiten. Voor het aanvullend assessment, het Fontys Toelatings Assessment, waarbij een kandidaat werd geselecteerd op geschiktheid voor een bepaalde opleiding, is gekozen voor een kwalitatieve benadering (met assessoren). De student kwalificeert zich via het FTF traject voor een bepaalde opleiding van Fontys. Toegelaten kandidaten ontvangen dus een specifiek bewijs van toelating tot een bepaalde opleiding, en niet, zoals een VO-diploma, een generiek toelatingbewijs voor het HBO.

De gehanteerde EVC-procedure omvat de volgende stappen:

Voorlichting, aanmelding en eerste screening

Kandidaten meldden zich aan via een aanmeldingsformulier. Een eerste screening vond plaats op basis van:

- Leeftijd: tussen 16 en 21 jaar.
- Beheersing van de Nederlandse taal.
- Opleidingsniveau (minimum ontwikkelingsniveau).
  - * VWO 5 of 6 zonder diploma.
  - * Havo 5, zonder diploma.
  - * Mbo 4, zonder diploma.
  - * Mbo 3, met diploma (bij opleidingen die geen vervolgtraject op MBO-4 niveau kenden).
  - * Anders, b.v. werkend/werkzoekend (met EVC's), buitenlandse opleiding.

Bijna alle opleidingen van Fontys participeerden in het project, m.u.v. opleidingen met een numerus fixus en opleidingen met specifieke vooropleidingseisen (zoals de Kunst-opleidingen).

Fontys Toelatings Test (FTT)

Voor de kandidaten die voldeden aan de formele vereisten werd de FTT afgenomen door daartoe geschoolde toetsdeskundigen. Deze test bestond uit:

- De Differentiële Aanleg Test 2005 (exclusief een enkel onderdeel).
- Selfassessment op leergedrag.
- Selfassessment op studie-interesse.
- Selfassessment op algemene HBO-begincapaciteiten.

Kandidaten werden beoordeeld op hun eigen inschatting van de generieke HBO-capaciteiten in relatie tot hun capaciteitsniveau (DAT). In twijfelsituaties was de beoogde opleiding van keuze, gerelateerd aan de scores, bepalend voor de beoordeling.

Fontys Toelatings Assessment (FTA)

Kandidaten die voldeden aan de FTA-vereisten konden deelnemen aan het Fontys Toelatings Assessment. Beoordeling vond plaats op basis van de 8 HBO-beginkompetenties:

- Communicatief vermogen.
- Samenwerkend vermogen.
- Analyserend vermogen.
- Probleemoplossend vermogen.
- Organiserend vermogen.
- Vermogen tot transfer.
- Lerend vermogen.
- Reflecterend vermogen.

Per competentie waren indicatoren gedefinieerd. Daarnaast werden in 2006-2007 kandidaten beoordeeld op hun oriëntatie op studie en beroep.

Allereerst stelden kandidaten een portfolio op (via instructie op de website), met "bewijsmateriaal". Onderdelen:

- Beschrijving curriculum vitae.
- Zelfbeoordeling op competenties.
- Motivatie studiekeuze.
- Beschrijving beroepsbeeld.
- Leerstijlentest.
- Casus gerelateerd aan de sector van interesse.
- (overige) Bewijzen, vergezeld van STARR-formulier.

Kandidaten die de FTT hadden doorlopen, moesten hun geschiktheid voor de opleiding van keuze a.h.w. bewijzen.

Indien het portfolio als volledig werd beoordeeld vond beoordeling plaats tijdens een assessmentdag. Assessoren namen voorafgaand aan de assessmentdag de portfolio's door, aan de hand van voorgestructureerde vragenlijsten. De assessmentdag kent voor de kandidaat de volgende onderdelen:

- Maken van een opleidingsgerelateerde inhoudelijke casus.
- Criterium gericht interview met 2 assessoren, waarbij o.a. het portfolio en de casus betrokken werden.
- In de eerste twee experimenteerjaren: performance in een groep; beoordeling van de kandidaat bij een groepsopdracht.

De assessoren presenteerden na afloop van het gesprek hun voorlopige bevindingen aan de kandidaat. Enkele dagen daarna ontvingen de kandidaten de uitgewerkte beoordeling van de Fontys - ToelatingsCommissie op de 8 hbo-beginkompetenties, motivatie, beroepsbeeld en de totaaluitslag. De beoordeling omvatte tevens tips voor de studie, indien nodig. Uitsluitend kandidaten waarvan verwacht werd dat zijn het in de propedeuse ten minste even goed zouden doen als gediplomeerden (die aan de wettelijke vooropleidingseisen voldoen) werden toegelaten.

Fontys Verkorte Beoordeling (FVB)

Kandidaten die op de FTT zeer goed scoorden –alle onderdelen voldoende- kwamen in aanmerking voor de FVB. Zij stelden een portfolio samen, maar hoefden (bij positieve beoordeling van het portfolio) niet meer deel te nemen aan de assessmentdag. De beoordelende assessor moest overtuigd zijn van studiesucces in de propedeuse (geen twijfel hebben). Beoordeling vond plaats via dezelfde indicatoren als die van de FTA, met aangepaste formuleren. Bij een negatieve beoordeling van het portfolio werd de FTA-procedure vervolgd.

Bij een negatieve einduitslag kon de kandidaat bezwaar aantekenen bij de “commissie van beroep voor de examens”.

Het proces werd systematisch gemonitord. Kandidaten, toetsdeskundigen en assessoren werden schriftelijk en mondeling bevraagd op hun ervaringen met de tests. Bij assessoren werd ook de mate van zekerheid geregistreerd en of een kandidaat het naar verwachting beter dan wel even goed of minder goed als wettelijk wel toelaatbaren zou doen in de propedeuse.

Monitoring, bestudering van externe ontwikkelingen en feedback van interne en externe deskundigen leverden input voor de jaarlijkse redesign van het instrumentarium. Vele partijen waren bij het beoordelingsproces (in)direct betrokken.

De beschreven procedure leverde indicaties op voor gelijkwaardigheid van toegelaten kandidaten.

1.4 Borging van een uniforme werkwijze

Er werd een specifieke infrastructuur gecreëerd om ervoor te zorgen dat de kandidaten adequaat werden geïnformeerd en alle actoren zoveel mogelijk een uniforme handelwijze hanteerden.

Deze setting bestond uit:

- Voorlichtingssessies en een website waar de kandidaat de benodigde procesinformatie kon halen.
- Opstartsessies voor (nieuwe) projectbetrokkenen en om ervaringen te delen.
- Handleidingen voor kandidaten en assessoren.
- Beoordelingsformulieren.
Beoordelingen werden vastgesteld op afzonderlijke beoordelingsmomenten m.b.v. een standaard beoordelingsformulier.
- Een jaarlijkse terugkomdag voor studenten.
- Cursussen voor FTA – assessoren.
- Instructiebijeenkomsten voor FTT-toetsdeskundigen.

Focus op gelijkwaardigheid binnen deze setting is als volgt:

- De assessoren werkten in koppels met wisselende samenstelling. Eis was dat ten minste 1 van de assessoren werkzaam was in de propedeuse van het domein waarvoor een kandidaat interesse had. Assessoren werden namens een instituut afgevaardigd. Zij werden geacht succesvolle propedeuse-studenten goed te kunnen detecteren. Assessoren pasten de competenties en indicatoren domeinspecifiek toe.
- Assessoren waren getraind en ervaren. De assessoren werden (jaarlijks) aanvullend geïnstrueerd in het werken met het instrumentarium, via een 1-daagse scholing en via een handleiding. Zij werden gevraagd hun denkproces te documenteren aan de hand van monitoringsvragenlijsten. Zij rapporteerden aan de Fontys ToelatingsCommissie. Deze zag toe op de opbouw en transparantie van de redeneringen.
- Referenties aan gevalideerde instrumenten en lopende ontwikkelingen, zie punt 1.1 en HBO-begincompetenties. Begincompetenties zijn vertaald in indicatoren.

1.5 Kennisontwikkeling

De eindresultaten van de kandidaten werden in alle fasen beoordeeld door de Fontys ToelatingsCommissie. Door deze commissie werd toegezien op de kwaliteit van de beoordeling. Soms werden assessoren uitgenodigd hun beoordelingen nader te expliciteren. Al doende ontstond gedurende de 3 projectjaren een scherper besef van de gewenste mate van selectiviteit. Beoordelingsformulieren zijn tijdens het projectperiode verder aangescherpt.

Inhoudelijke input werd gerealiseerd door:

- Vertegenwoordigers vanuit de propedeuses van diverse sectoren. Aan deze deskundigen werden bij de start van het project competentie-indicatoren voor het Fontys Toelatings Assessment ter toetsing voorgelegd.
- Inhoudsdeskundigen vanuit de Fontys-instituten, die op tussenproducten feedback gaven (onder andere het Fontys - lectoraat Career Development).
- Een valideringsklankbord van (externe) deskundigen en lectoren. De directeur van het landelijk kenniscentrum EVC (thans lector aan de Hogeschool van Amsterdam), het Fontys - lectoraat Didactiek van het beroepsonderwijs, deskundigen vanuit de UM en OU en een consultant van het team Kwaliteitszorg van de Afdeling Onderwijs van Fontys participeerden in het klankbord en gaven tussentijdse terugkoppeling.

Een uitspraak van een van de leden van het klankbord in de beginfase van het project (n.a.v. een discussie over de complexiteit van het onderzoeksdesign):

“laat iedereen toe, zie wat er gebeurt en..... creëer daarna voorzieningen.... “

Inhoudsdeskundigen en valideringsklankbord leverden input voor de jaarlijkse redesign. Monitoringsgegevens zijn en worden benut voor verdere kennisdisseminatie.

De inkadering in een netwerkstructuur (met externe referentie) was onderdeel van de kwaliteitszorg in het project, waaronder de focus op “gelijkwaardigheid”.

Tot slot

Deze kaders moesten gelijkwaardigheid van het instroomniveau waarborgen, aan studenten die wel beschikken over het wettelijk vereiste diploma. In het volgende hoofdstuk gaan we nader in op de vraag of de toegelaten kandidaten daadwerkelijk bleken te beschikken over een gelijkwaardig instroomniveau.

2. Indicatoren en experimentele bevindingen

Het project Flexibele Toelating Fontys kent twee onderzoekslijnen:

- Onderzoek naar de predictieve validiteit, dat antwoord moet geven op de vraag of uit het experiment blijkt dat de via de FTF toegelaten kandidaten beschikken over een instroomniveau dat gelijkwaardig is aan de wettelijke vooropleidingseisen.
- Onderzoek naar de inhoudsvaliditeit, dat antwoord moet geven op de vraag of het instrumentarium aan kwaliteitseisen voldoet (is er met autoriteit gemeten). Dit betreft het instrumentarium op zich, gegeven de uitgangspunten uit hoofdstuk 1. Voor de inhoudsvaliditeit zie de rapportage Validering in deel 3.

Voorliggende rapportage betreft de predictieve validiteit.

2.0 Opzet onderzoeksrapportage.

Het experiment richt zich op een nieuwe doelgroep. Om het antwoord op de kernvraag van gelijkwaardig instroomniveau te kunnen interpreteren, is het nodig een beeld te hebben van deze doelgroep. Dit betreft de kenmerken van kandidaten en ingestroomde studenten, toegelaten studenten die uitvallen en niet toegelaten kandidaten. Daarnaast wordt ingegaan op elementen die studiesucces in de propedeuse kunnen voorspellen, omdat het instrumentarium op deze functie gericht is. De onderzoeksvragen zijn als volgt:

1. Wat zijn de kenmerken van kandidaten die zich aanmelden voor het experiment, van diegenen die worden toegelaten en van diegenen die zich inschrijven als student?
2. Hebben kandidaten die worden toegelaten een instroomniveau dat gelijkwaardig is aan het instroomniveau van studenten die voldoen aan de wettelijke vooropleidingseisen?
3. Welke onderdelen van het instrumentarium en welke studentkenmerken zijn goede indicatoren voor studiesucces in de propedeuse?
4. Zijn er verschillen in redenen voor het staken van de studie of veranderen van studie in/na de propedeuse tussen via FTF toegelaten studenten en studenten die voldoen aan de wettelijke vooropleidingseisen?
5. Wat zijn de (studieloopbaan)activiteiten van kandidaten die niet voldeden aan de eisen (tijdens het traject zijn uitgevallen / niet via het FTF traject), bijna een jaar later?

De FTF groep wordt vergeleken met een referentiegroep en met het cohort. De referentiegroep is een (kleine) groep studenten, die op hetzelfde moment instroomde (2005: n=17, 2006, n=27). Deze groep heeft de Fontys Toelatings Test afgelegd en aan hen worden dezelfde vragenlijsten voorgelegd als aan de FTF groep en hun studieresultaten worden gevolgd. Het cohort is de groep studenten die op hetzelfde moment instroomde bij de opleidingen waar FTF studenten zijn toegelaten. Vanwege de beschikbaarheid van data verschilt de definitie van het cohort bij de verschillende indicatoren. Zo bevat het cohort in paragraaf 2.1 alle instromers in het domein en bevat het cohort in paragraaf 2.2 de (nieuwe) instroom bij de opleidingen waar FTF kandidaten zijn ingeschreven.

De onderzoeksvragen zijn geoperationaliseerd. Omdat het hier een experiment met een beperkte omvang betreft, is zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie verzameld. De data zijn op verschillende manieren verzameld en geanalyseerd. De test- en assessmentscores zijn geanalyseerd, er zijn vragenlijsten voorgelegd aan de betrokkenen in het experiment, de studieresultaten zijn verzameld en er zijn cases geanalyseerd. Bij bijna alle onderzoeksvragen is gebruikt gemaakt van meerdere bronnen.

Flexibele Toelating Fontys is een experiment dat Ruim Baan moet bieden aan Talent uit een nieuwe doelgroep, met een nieuw instrumentarium vanuit een nieuwe toelatingsvisie die aansluit bij een nieuwe opleidingsvisie. Dit betekent dat de bevindingen bij onderzoeksvraag 2 in het licht geplaatst moeten worden van de bevindingen bij de vragen 1, 3, 4 en 5.

2.1. Kenmerken van kandidaten

Doel van deze paragraaf is een beeld te schetsen van de doelgroep waarvoor “Ruim Baan voor Talent” wordt gegeven. De onderzoeksvraag luidde “Wat zijn de kenmerken van kandidaten die zich aanmelden voor het experiment, van diegenen die worden toegelaten en van diegenen die zich inschrijven als student?” Waar mogelijk en zinvol wordt een vergelijking gemaakt met de reguliere instroom. De kwantitatieve rapportage bevat het aantal aanmeldingen en toegelaten kandidaten en het aantal ingeschreven studenten, naar vooropleiding, geslacht, domein van Fontysopleiding en provincie. Deze cijfers zijn beschikbaar van de drie experimenteerjaren. De kwalitatieve rapportage bevat de mening van assessoren over de kandidaten en de mening van de kandidaten over zichzelf en het experiment.

2.1.1 Kenmerken Vooropleiding

Tabel 1. Aanmelding en toelating Flexibele Toelating Fontys naar vooropleiding

		Aanmeldingen		Toegelaten kandidaten			Instroom in propedeuse		
		aantal	%	aantal	%	% tov aanmelding en	aantal	%	%landelij k
2004-2005	VWO 6	35	34%	21	44%	60%	20	43%	8%
	VWO 5	4	4%	2	4%	50%	2	4%	
	HAVO 5	53	52%	18	38%	34%	18	38%	40%
	MBO 4	5	5%	4	8%	80%	4	9%	28%
	MBO 3	3	3%	3	6%	100%	3	6%	
	Anders	2	2%	0	0%	0%	0	0%	25%*
	Totaal	102	100%	48	100%		47	100%	100%
2005-2006	VWO 6	30	20%	25	35%	83%	25	36%	8%
	VWO 5	8	5%	7	10%	88%	7	10%	
	HAVO 5	82	54%	27	38%	33%	27	39%	41%
	MBO 4	13	8%	5	7%	38%	4	6%	29%
	MBO 3	14	9%	4	6%	29%	3	4%	
	Anders	6	4%	3	4%	50%	3	4%	22%*
	Totaal	153	100%	71	100%		69	100%	100%
2006-2007	VWO 6	48	32%	30	48%	63%	29	48%	
	VWO 5	9	6%	8	13%	89%	8	13%	
	HAVO 5	63	42%	15	24%	24%	15	25%	
	MBO 4	9	6%	4	6%	44%	4	7%	
	MBO 3	4	3%	0	0%	0%	0	0%	
	Anders	16	11%	6	10%	38%	5	8%	
	Totaal	149	100%	63	100%		61	100%	

* waarvan ho: 12 % in 2005 en 10 % in 2006

Bron landelijke cijfers: HBO-Raad.

Met aanmelding wordt bedoeld het aantal personen dat de pre-screening op basis van formele criteria (zie paragraaf 1.3) passeerde en vervolgens deelnam aan de test.

Het FTF traject kent, ten opzichte van de reguliere landelijke instroom, meer kandidaten met een vooropleiding vwo en minder met een mbo-vooropleiding. Kandidaten met een vwo-vooropleiding presteren beter in het toelatingstraject (worden vaker toegelaten) dan de kandidaten met andere vooropleidingen.

Bijzonderheden

In 2005-2006 is een pilot uitgevoerd met een groep kandidaten met een mbo-vooropleiding op niveau 3 op het terrein van de verzorging, ten behoeve van instroom in de opleiding Podotherapie. Daarom is het aantal kandidaten met een mbo 3 vooropleiding in dat jaar relatief groot.

In 2006-2007 is ook de februari-instroom meegerekend (5 aanmeldingen, 2 geslaagd).

Geslacht

De man/vrouw verhouding bij het experiment Flexibele Toelating Fontys is ongeveer 50-50. De percentages vrouwen en mannen bij aanmeldingen, toegelaten en ingestroomd in alle drie de jaren voor alle drie de categorieën ligt tussen de 46 en 54 %. Fontys kent in de instroom iets meer vrouwen dan mannen.

Domein

In het experiment FTF melden zich de meeste kandidaten voor opleidingen in het domein economie, gevolgd door gedrag en maatschappij. De FTF instroom in die domeinen is ook het grootst, met uitzondering van het laatste experimentjaar (minder toegelaten kandidaten in het domein economie). Als dit vergeleken wordt met de instroom bij Fontys, dan is de FTF-instroom in het domein gedrag en maatschappij hoger en in het domein onderwijs lager.

Provincie

Ongeveer 75 % van de kandidaten, toegelaten en ingeschreven studenten komt uit de provincies Noord-Brabant en Limburg, de regio's waar Fontys het merendeel van haar opleidingen aanbiedt. Vervolgens komt 15 tot 20 % uit de aanpalende provincies Gelderland, Utrecht, Zuid-Holland en Zeeland. De overige 5 tot 10 % van de kandidaten, toegelaten en ingeschreven studenten komt uit de overige provincies. Dit beeld is over alle drie de experimenteerjaren hetzelfde.

2.1.2 Assessoren over kandidaten

De assessoren zijn medewerkers (docenten) van Fontys Hogescholen die ervaring hebben in de propedeuse van Fontys-opleidingen. Er is hen gevraagd "Wanneer u FTF kandidaten vergelijkt met reguliere hbo studenten, in welke opzichten vindt u ze dan hetzelfde?" Dezelfde vraag is gesteld maar dan in welke opzichten ze verschillen (2005: n=11, 2006: n=15). De aspecten die genoemd zijn in beide jaren liggen in elkaars verlengde.

De kandidaten zijn hetzelfde als reguliere studenten voor wat betreft leeftijd, jeugdige uitstraling, competentieniveau, (weinig) beeld van opleiding en beroep, geïnteresseerdheid, onzekerheid.

Ruim een/derde van de assessoren vindt dat de kandidaten niet of nauwelijks verschillen van reguliere kandidaten: "de meesten hebben het diploma "net" niet gehaald". De overige assessoren noemen als verschillen dat de motivatie van de kandidatengroep hoger is, ze kiezen bewuster en zijn duidelijk met de toekomst bezig. Kandidaten hebben een reëlere kijk op hun capaciteiten en competenties en zijn verantwoordelijker en beroepsgerichter.

Assessoren geven aan dat de diversiteit in de kandidatengroep groot is. Er zijn enkele kandidaten met slecht studiegedrag; er zijn er enkelen met weinig oog voor de eigen prestaties en mogelijkheden; er zijn er enkelen die niet in het programmatische harnas van de middelbare school passen; er zijn er die van het voortgezet onderwijs balen. Ook geven assessoren aan dat er bij de groep kandidaten een grotere diversiteit is in studieloopbanen.

2.1.3 Kandidaten over zichzelf en het experiment

Kandidaten is bij aanvang van het traject gevraagd naar de reden dat het diploma niet gehaald is. Ongeveer 20 % geeft als belangrijkste reden gebrek aan motivatie aan (onvoldoende gemotiveerd om er voor te knokken). Voor ongeveer 20 % was dit omstandigheden in de privé sfeer (thuis). Ruim 10 % vond de stof te moeilijk en was het ondanks hard werken niet gelukt het diploma te halen. Bijna 20 % gaf als reden examenstress en nervositeit. Tot slot gaf 30 % andere redenen, waarbij genoemd zijn de situatie op de school of de docenten, een verkeerd

profiel gekozen, ziekte of ongeluk, slechte examenresultaten in één vak, overgang vanuit het buitenland naar Nederland, overgang naar een andere school in het examenjaar.

Kandidaten is bij aanvang van het traject gevraagd een mening te geven over het experiment. Ze zien het vooral als een kans om zichzelf alsnog te bewijzen, dat ze geschikt zijn voor het hbo. Als reden om deel te nemen geeft ruim 50 % aan dat het de enige kans is om zonder diploma naar het hbo te kunnen. Ruim 10 % wil het gewoon proberen, en ook 10 % volgt een opleiding onder zijn niveau en zoekt een uitdaging in het hbo. Door bijna een kwart van de kandidaten worden diverse andere redenen genoemd om aan het experiment deel te nemen: geen zin meer hebben in het voortgezet onderwijs, de leeftijd (al 19 of 20 jaar), één jaar tijdswinst in vergelijking met andere routes als deeltentificaten halen en 21 + toets.

Kandidaten is bij aanvang van het traject gevraagd wat ze gedaan zouden hebben, als het diploma was gehaald. Ongeveer 60 % zou voor dezelfde opleiding bij Fontys gekozen hebben. Ongeveer 20 % zou voor dezelfde opleiding maar een andere hogeschool hebben gekozen. Ook ongeveer 20 % zou een andere opleiding bij een andere instelling hebben gekozen. Hierbij zijn vaak universitaire opleidingen genoemd.

2.1.4 Conclusie

De kandidaten voor het FTF traject hebben vaker een vwo-vooropleiding en minder vaak een mbo-vooropleiding dan de reguliere instroom in het hbo. Voor wat betreft het domein van de opleiding kiezen kandidaten vaker voor een opleiding in het domein gedrag en maatschappij en minder vaak voor een opleiding in het domein onderwijs, dan de reguliere instroom bij Fontys. Kandidaten komen uit de provincies waar Fontys het merendeel van de opleidingen aanbiedt, met daarnaast kandidaten uit de aanpalende provincies; er zijn relatief weinig kandidaten uit de noordelijke provincies (Groningen, Friesland, Drenthe, Noord-Holland, Flevoland, Overijssel). Uit de reacties van assessoren en kandidaten komt het beeld naar voren dat een groot deel van de kandidaten weinig verschilt van de reguliere instroom in het hbo. De diversiteit in de kandidatengroep is groot.

2.2. Studieprestaties

Kernvraag in het experiment is “Hebben kandidaten die worden toegelaten een instroomniveau dat gelijkwaardig is aan het instroomniveau van studenten die voldoen aan de wettelijke vooropleidingseisen?” Omdat het de kernvraag voor deze rapportage is, wordt hier uitgebreid op ingegaan en zijn alle tabellen opgenomen.

In het projectplan is gelijkwaardig instroomniveau geoperationaliseerd als: “We gaan ervan uit dat twee studenten over een gelijkwaardig instroomniveau beschikken, als de kans om met succes de propedeuse te doorlopen voor de student die niet aan de wettelijke vooropleidingseisen voldoet, even groot is als voor de student die daar wel aan voldoet.” Omdat het een experiment is, met een beperkt aantal kandidaten, is gekeken naar zoveel mogelijk indicatoren voor kans op studiesucces, om een betrouwbaarder antwoord te kunnen geven op de vraag. Er zijn twee meetmomenten, te weten na één semester en één jaar na start van de studie en er zijn vier indicatoren:

- Het voorlopig studieadvies na één semester.
- Het wel of niet gestopt zijn met de studie. Dit wordt na één semester en na één studiejaar bekeken.
- Het wel of niet behaald hebben van het propedeuse diploma na één studiejaar.
- Het gemiddeld aantal behaalde studiepunten van diegenen die doorgaan met de studie en van diegenen die gestopt zijn na één studiejaar.

2.2.1 Stoppen met de studie binnen één semester

<i>Stoppen of doorgaan met de studie na één semester</i>					
		doorgaan		gestopt	
		aantal	%	aantal	%
2005-2006	FTF studenten	41	87%	6	13%
	referentiegroep	15	88%	2	12%
2006-2007	FTF studenten	61	87%	9	13%
	referentiegroep	25	93%	2	7%
	cohort	2058	86%	328	14%

Omdat in 2005-2006 een nieuw onderwijsconcept bij Fontys is ingevoerd, is niet van alle opleidingen tijdige en accurate informatie beschikbaar over het gehele cohort. De opleidingen waarvan de informatie wel beschikbaar is, zijn over alle domeinen verspreid. De informatie over het cohort is daarom indicatief.

Studenten die instroomden via het FTF traject stopten binnen één semester ongeveer even vaak met de studie als de studenten uit de referentiegroep en het cohort.

2.2.2 Voorlopig studie-advies na één semester (februari advies)

<i>Voorlopig studie-advies na één semester</i>							
		voorlopig positief		twijfel		voorlopig negatief	
		aantal	%	aantal	%	aantal	%
2005-2006	FTF studenten *)	22	47%	2	4%	17	36%
	referentiegroep *)	8	47%	2	12%	5	29%
	cohort **)	682	36%	96	5%	1124*	59%
2006-2007	FTF studenten***)	29	54%	11	20%	14	26%
	referentiegroep***)	7	50%	0	0%	7	50%
	cohort	1154	47%	8	0%	1295	52%

*) exclusief de gestopte studenten

**) inclusief de gestopte studenten, naar schatting 14 %

***) van enkele studenten is geen informatie bekend

Studenten die via het FTF traject instroomden hebben ongeveer even vaak een positief, twijfel of negatief voorlopig studieadvies na één semester, als de studenten uit de referentiegroep en het cohort.

2.2.3 Stoppen met de studie na één studiejaar

<i>Stoppen of doorgaan met de studie na één studiejaar</i>					
		doorgaan		gestopt	
		aantal	%	aantal	%
2004-2005	FTF studenten	28	60%	19	40%
	referentiegroep	11	65%	6	35%
	cohort	2235	62%	1379	38%
2005-2006	FTF studenten	42	61%	27	39%
	referentiegroep	16	59%	11	41%
	cohort	2329	59%	1677	41%

Studenten die instroomden via het FTF traject stopten na één studiejaar ongeveer even vaak met de studie als de studenten uit de referentiegroep en het cohort.

2.2.4 Propedeutisch diploma na één studiejaar

<i>Propedeutisch diploma na één studiejaar</i>					
		ja		nee	
		aantal	%	aantal	%
2004-2005	FTF studenten	14	30%	33	70%
	referentiegroep	4	24%	13	76%
	cohort	1112	31%	2545	69%
2005-2006	FTF studenten	18	26%	51	74%
	referentiegroep	1	4%	26	96%
	cohort	820	20%	3186	80%

De stand van zaken van de groep 2004-2005 is opgemaakt eind november 2006. Die van de groep 2005-2006 is, ten behoeve van deze rapportage, opgemaakt eind oktober 2007. Omdat nog niet alle opleidingen en administraties de informatie al verwerkt hebben, kan dit (een deel van) het verschil tussen beide instroomjaren verklaren.

Er stoppen na één studiejaar procentueel ongeveer evenveel studenten uit het FTF traject met de studie als studenten van de referentiegroep en het cohort.

2.2.5 Gemiddeld aantal studiepunten van deelnemers competentie-examen

Studenten verwerven tijdens het competentie-examen studiepunten voor behaalde competenties. Er is gekeken naar het gemiddeld aantal studiepunten van studenten die deel hebben genomen aan het competentie-examen en waarvan de studiepunten in het centrale registratiesysteem zijn opgenomen. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen studenten die doorgaan met de studie en studenten die stoppen.

<i>Gemiddeld aantal studiepunten deelnemers competentie-examen</i>					
		studenten die doorgaan		studenten die stoppen	
		aantal	N=	aantal	N=
2004-2005	FTF studenten	50		45	
	referentiegroep	55		n.v.t.	
	cohort	52		47	
2005-2006	FTF studenten	49	17	57	6
	referentiegroep	26	5	n.v.t.	0
	cohort	46	973	38	160

Het gemiddeld aantal studiepunten van de FTF studenten na één studiejaar van studenten die doorgaan en van studenten die stoppen verschilt niet sterk met het cohort (de respons van de referentiegroep is hier niet opgenomen vanwege de te kleine omvang).

2.2.6 Conclusie

Op de onderzochte indicatoren en momenten hebben studenten van het FTF traject een gelijke kans op studiesucces als studenten van de referentiegroep en het cohort.

2.3 Voorspellers

2.3.1 FTF- onderdelen

Er is gekeken naar de samenhang tussen scores op onderdelen van de FTT en FTA en de studieresultaten van de toegelaten kandidaten.

Bij de eerste pilotgroep, die is ingestroomd in het studiejaar 2005-2006, bleek na één semester dat kandidaten met een hoge score op alle onderdelen van de FTT minder vaak uitvallen en vaker een voorlopig positief studieadvies hadden. Daarom is besloten om in het tweede experimenteerjaar de Fontys Verkorte Beoordeling in te voeren: kandidaten met goede FTT resultaten en een goed portfolio zijn direct toegelaten. De studieresultaten van de FVB studenten bleken na één semester beduidend beter dan die van de andere FTF studenten. Dit traject is dan ook gehandhaafd in het laatste experimenteerjaar.

In 2005/2006 hebben assessoren na de beoordeling van het portfolio een inschatting gemaakt van de kans op studiesucces van de kandidaten. Toegelaten studenten, waarvan de assessoren aangaven dat deze een hogere kans op studiesucces hadden dan de gemiddelde reguliere student, bleken inderdaad na één semester succesrijker te zijn in de studie dan de andere kandidaten; ze stopten minder vaak met de studie en hadden vaker een voorlopig positief advies.

Uit het voorgaande wordt duidelijk dat m.b.v. het instrumentarium kandidaten met een hoge kans op studiesucces voorspeld kunnen worden op basis van de FTT scores en de beoordeling van de assessoren van het portfolio.

Het moeilijkst is het voorspellen van het stoppen met de studie. In 2006-2007 is het aspect oriëntatie op studie en beroep een separaat onderdeel in het traject. Later kan onderzocht worden in welke mate dit indicatief is voor het stoppen met de studie.

2.3.2 Kenmerken kandidaten

Er is gekeken naar de samenhang tussen de indicatoren voor studiesucces en kenmerken van de FTF studenten. Voor de FTF groep geldt dat mbo-ers vaker stoppen met de opleiding dan havisten en vwo-ers; de vwo-ers hebben vaker een positief voorlopig studieadvies dan havisten en mbo-ers. Jongens stoppen vaker met de opleiding dan meisjes, maar de jongens die doorgaan hebben even vaak een positief voorlopig studieadvies dan meisjes. Studenten in de domeinen economie en techniek stoppen vaker met de opleiding dan studenten in de andere domeinen. Economiestudenten hebben minder vaak een positief voorlopig studieadvies.

2.3.3 Casusonderzoek

Om kwalitatieve informatie en een totaalbeeld te verkrijgen van FTF-studenten zijn casussen bestudeerd. Van de instroomgroepen 2004-2005 en 2005-2006 zijn per instroomgroep acht profielen opgesteld; vier van FTF studenten die gestopt zijn met de studie en vier van FTF studenten met positieve studieresultaten na één semester. De informatie is gebruikt om het instrumentarium te verbeteren. De bevindingen in de casussen zijn in lijn met de kwantitatieve bevindingen. Interesseverlies in de studie is een belangrijke reden om te stoppen. Vaak is er een combinatie met andere redenen, zoals persoonlijkheidskenmerken of manier van opleiden. Succesvolle studenten scoren op veel onderdelen van het FTF traject goed (dus over hele linie positief beeld).

2.4 Stoppers

De meest genoemde reden voor stoppen met de studie door FTF studenten die binnen een half jaar stoppen is verlies van interesse in de studie. Vervolgens wordt het vaakst genoemd problemen met de inhoud. Ook noemen enkele studenten privé-omstandigheden. De redenen van stoppen van de 2006-instroomgroep lijken niet sterk af te wijken van die van de 2005 instroomgroep. Nieuw is dat twee studenten het eigen karakter als (één van de) reden(en) voor stoppen noemen. Omdat het aantal studenten dat via FTF wordt toegelaten en vervolgens stopt met de studie heel klein is, is vergelijking over jaren heen niet mogelijk.

Het beperkte aantal studenten dat binnen een half jaar stopt met de studie, gaat overwegend werken, vaak (circa 50%) gecombineerd met het alsnog halen van het diploma. In een enkele situatie is wegens ziekte de studie gestopt en wordt een jaar later de studie vervolgd.

Van de 13 studenten van de FTF instroomgroep 2004-2005 die na één studiejaar stoppen, gaat bijna de helft een universitaire opleiding volgen of bij een andere hogeschool de opleiding vervolgen. De overige studenten stoppen vanwege interesseverlies of een negatief bindend studieadvies. Van een aantal FTF studenten is de reden niet bekend. De betreffende informatie van de instroomgroep 2005-2006 is nog niet bekend.

In het Fontysonderzoek van het project uitval preventie zijn drie overkoepelende variabelen gevonden als reden om te stoppen met de studie in de propedeuse: onderwijsinhoudelijke en organisatorische aspecten, persoonlijke omstandigheden en interesseverlies in beroep. De redenen van FTF studenten die stoppen in het eerste half jaar liggen voornamelijk op deze terreinen.

Het aantal opstomers naar het WO bij de FTF-groep stoppers na één studiejaar is hoog. Goede cijfers rondom opstromen van het cohort ontbreken. In 2004 lag dit percentage voor het cohort op maximaal 2%. Voor de FTF-groep bedraagt het percentage minimaal 20%.

2.5. Niet toegelaten kandidaten

Voordat de uitslag van (de eerste stap in) het FTF traject bekend is, is kandidaten gevraagd wat ze van plan zijn te gaan doen, als ze niet via FTF worden toegelaten. Ruim een derde van de kandidaten gaat alsnog naar het havo/vwo/mbo om het diploma te halen. Ook bijna een derde wil het diploma via deelcertificaten gaan halen. Bijna 10 % wil gaan werken en ruim een kwart gaat iets anders doen. Dan wordt vooral de combinatie van deelcertificaten met werk genoemd, maar ook reizen of de 21 + toets worden genoemd. Enkele keren is aangegeven dat ze een hbo-opleiding bij een andere hogeschool gaan volgen, maar dan zonder studiefinanciering en ov-kaart.

Kandidaten die in 2004/2005 en 2005/2006 niet zijn toegelaten, zijn ongeveer driekwart jaar opnieuw benaderd. Er is gevraagd wat ze op dat moment doen en wat ze plan zijn te gaan doen in september. Ook is gevraagd hoe ze terugkijken op hun deelname aan het experiment. Ongeveer éénderde deel heeft de vragenlijst geretourneerd.

60 tot 70 % van de niet toegelaten kandidaten is verder gegaan met de havo, vwo of mbo-opleiding om alsnog het diploma te halen. Ruim 20 % is een andere opleiding gestart; dit kan een mbo-, hbo- of particuliere opleiding zijn. De overige kandidaten zijn gaan werken of doen iets anders.

85 % van de kandidaten wil in september (dus één jaar na deelname aan het FTF traject) alsnog naar het hoger onderwijs; dit kan bij Fontys, een andere hogeschool of universiteit zijn. 15 % wil werken of iets anders doen.

Ruim de helft van de niet toegelaten kandidaten is tevreden met de huidige situatie, ongeveer 20 % antwoord "neutraal" en ruim 25 % is niet echt tevreden met de huidige situatie.

De reacties op de vraag hoe ze nu, driekwart jaar later, terugkijken op het experiment zijn als volgt. Ongeveer 40 % kijkt positief terug en is blij dat hij heeft meegedaan, ongeveer 20 % is positief, maar deelname heeft niets opgeleverd en ongeveer 30 % is neutraal, die is er niet meer zo mee bezig. De overige 10 % kijkt negatief terug op deelname, waarbij een aantal het toch een ervaring vindt en een aantal spijt heeft van de deelname. Enkele reacties op de vraag hoe men nu aankijkt tegen de kans die ze kregen: "Zeer dankbaar, alleen vind ik dat een groter percentage doorgelaten moet worden." "Jammer dat het zo moeilijk was, zo zwaar kan het hbo onderwijs nooit zijn, zeker niet in vergelijking met het mbo". "Ik had er hoop in. En vind het nog steeds jammer dat ik het niet gehaald heb. Ik sta vaak stil en dan denk is eraan. Mijn eerste jaar, hoe zou het geweest zijn? Was tenslotte mijn laatste kans." "Heb meer motivatie gekregen, resultaat geboekt zelfs wiskunde gehaald. Was er nog niet echt klaar voor en had veel dingen in korte tijd moeten regelen".

Conclusie is dat het FTF traject voor de meeste kandidaten een mogelijkheid is om versneld, één jaar eerder, een hbo-opleiding te starten. Ook niet toegelaten kandidaten zijn overwegend positief over de kans die dit biedt.

3. Conclusies

Is het instroomniveau van de toegelaten kandidaten nu gelijkwaardig aan dat van wettelijk wel toelaatbaren?

Kenmerken:

Als we kijken naar kenmerken van de doelgroep wettelijk niet toelaatbaren dan valt op dat zij vaker een VWO - vooropleiding hebben. Zij kiezen relatief minder voor een opleiding in het domein “onderwijs”, en vaker voor een opleiding in het domein “gedrag en maatschappij” dan de reguliere instroom bij Fontys. De diversiteit binnen de experimentele groep is qua vooropleiding, afgelegde studietrajecten, achtergrond en type studenten groot.

De kandidaten zien het experiment als mogelijkheid zich alsnog te bewijzen en om hun ambitie (versneld) te realiseren.

Als we kijken naar **studieprestaties:**

- naar het percentage stoppers na 1 semester en na 1 jaar, dan blijkt er geen verschil te zijn tussen de experimentele groep, de referentiegroep en het cohort.
- naar het voorlopig studieadvies na één semester, dan zijn er geen (beduidende) verschillen tussen de experimentele groep, referentiegroep en het cohort.
- naar het percentage propedeuse behaald na 1 jaar, dan blijkt er geen beduidend verschil te zijn tussen de experimentele groep, de referentiegroep en het cohort. De experimentele groep doet het minstens even goed.
- naar het gemiddeld behaalde aantal studiepunten na 1 jaar, dan blijkt er geen verschil te zijn tussen de experimentele groep en het cohort.

Op alle indicatoren voor studieprestaties presteert de experimentele groep even goed als de referentiegroep en het cohort.

Als we kijken naar de **voorspelling van studiesucces:**

- dan blijkt dat personen die de verkorte beoordelingsprocedure (FVB) doorliepen (vanwege hoge scores op de toelatingstest en vervolgens bleken te beschikken over een portfolio dat consistent was met dit beeld) het in de propedeuse beduidend beter doen dan de referentiegroep en het cohort.
- Ook bij de andere kandidaten blijken assessoren (na de toelatingstest) op basis van het portfolio –voorafgaand aan de assessmentdag- een goede prognose te kunnen geven van de goede kandidaten (topgroep). De betreffende kandidaten presteerden bovengemiddeld in de propedeuse.

Deze topgroep omvat 1/3 van de toegelaten kandidaten in het studiejaar 2006/2007.

Als we kijken naar de **uitvallers in de propedeuse:**

- dan blijkt er na 1 semester geen verschil te zijn tussen de redenen om te stoppen van de experimentele groep, referentiegroep en bevindingen uit eerder onderzoek.
- en blijkt dat vanuit de FTF-groep een relatief hoog percentage na 1 jaar (met P) te vertrekken naar een universiteit of andere hogeschool.

Als we kijken naar **niet toegelaten kandidaten**:

dan blijkt dat ongeveer 85% een opleiding gaat volgen waarmee men zich kwalificeert voor het HO en na een jaar ook te willen instromen in het HO.

Gelijkwaardigheid

Het instroomniveau van de toegelaten kandidaten is o.i. gelijkwaardig aan dat van wettelijk wel toelaatbaren. Zij presteren even goed in de propedeuse. Dit is conform de projectambitie. De gehanteerde procedure blijkt aan de vereisten te kunnen voldoen.

De diversiteit binnen de experimentele groep is groot. Flexibele toelating biedt talentvolle personen die niet voldoen aan de wettelijke vooropleidingseisen een kans te starten met een HBO-opleiding. Een aantal personen ziet die kans als een laatste kans, anderen zien Flexibele Toelating als een alternatieve of versnelde weg. De groep als geheel blijkt die kans in de propedeuse even goed te benutten als gediplomeerden.

4. Tot slot

Waar het de taak is van instellingen voor te bereiden op het volgen van een HBO-opleiding lijkt Flexibele Toelating, zoals gehanteerd in het experiment, een goed alternatief te zijn voor een groep van ongediplomeerd getalenteerden. Deze groep is relatief klein.

Ter indicatie:

De jaarlijkse nieuwe instroom bedraagt voor het HBO c.a. 100 000 personen. Wellicht kan dit aantal via Flexibele Toelating uitgebreid worden met c.a. 0.5 - 1 % (dan wel een derde hiervan, bij selectie van de uitsluitend de zeer kansrijken door inzet van de verkorte beoordeling).

Indien de match en samenwerking tussen VO/MBO en HBO als insteek wordt gekozen dan kan een grotere doelgroep bereikt worden van kandidaten die in het VO en MBO stagneren.

De deelnamecijfers uit de afgelopen 3 projectjaren (zie bijlage 1) laten zien dat de behoefte aan Flexibele Toelating het grootst is in het Voortgezet Onderwijs. De behoefte bij MBO-4 kandidaten is beperkt in omvang. De behoefte bij MBO-3 kandidaten is gedurende de looptijd van het experiment kleiner geworden, omdat het MBO voor deze doelgroep inmiddels doorstroomtrajecten kent naar het MBO-4-niveau. Meest kansrijke doelgroep in het experiment blijken de VWO-5 kandidaten te zijn. Zij komen relatief vaak in aanmerking voor het verkorte beoordelingstraject en ze stromen relatief goed door in de propedeuse.

De indruk is dat de bekostigingssystematiek bij toeleverende instellingen het verwijzen van kandidaten naar Flexibele Toelating niet stimuleert. Indien daarin wijzigingen worden aangebracht dan kunnen er nieuwe wegen ontstaan voor het meerdimensionaal omgaan met talent en zou het aantal kandidaten dat instroomt via Flexibele Toelating beduidend kunnen toenemen.

De testkosten (excl. werving) bedragen per kandidaat:

- ca. € 650, -, voor de verkorte testvariant.
- tot ca. € 1000, -, voor de variant met assessment.

De opbrengsten wegen ruimschoots op tegen de testkosten:

- “the private rate of return”: kandidaten krijgen de kans op een versnelling, soms een laatste kans.
- “the social rate of return”: meer kenniswerkers voor de arbeidsmarkt en een jaar besparing op overheidsuitgaven.

Zie tevens deel 2, paragraaf 4.6.

Ons advies is de mogelijkheid van Flexibele Toelating te handhaven en uit te bouwen, als alternatief voor een relatief kleine doelgroep van ongediplomeerden in:

- het Voortgezet Onderwijs (zowel VWO-5, VWO-6 als HAVO-5).
- MBO-4.

Bijlage:

Overzicht deelname Flexibele Toelating Fontys

Aantal ontvangen aanmeldingsformulieren:

Studiejaar 2004/2005: 169

Studiejaar 2005/2006: 244

Studiejaar 2006/2007: 273

Na een eerste preselectie op formele criteria werden de hieronder vermelde aantallen personen resp. getest en toegelaten tot het onderwijs. Enkelen trokken zich daarna terug.

Experiment Flexibele Toelating Fontys

Studiejaar waarin getest:	Aantal getesten:		Toegelaten studenten:		Instroom in het 1 ^{ste} jaar van de opleiding:	
2004/2005	VWO 6	35	VWO 6	21	VWO 6	20
	VWO 5	4	VWO 5	2	VWO 5	2
	HAVO 5	53	HAVO 5	17	HAVO 5	17
	MBO 4	5	MBO 4	4	MBO 4	4
	MBO 3	3	MBO 3	3	MBO 3	3
	Anders	2	Anders	1	Anders	1
	Totaal	102	Totaal	48	Totaal	47
2005/2006	VWO 6	30	VWO 6	25	VWO 6	25
	VWO 5	8	VWO 5	7	VWO 5	7
	HAVO 5	82	HAVO 5	27	HAVO 5	27
	MBO 4	13	MBO 4	5	MBO 4	4
	MBO 3	14	MBO 3	4	MBO 3	3
	Anders	6	Anders	3	Anders	3
	Totaal	153	Totaal	71	Totaal	69
2006/2007	VWO 6	48	VWO 6	30	VWO 6	29
	VWO 5	9	VWO 5	8	VWO 5	8
	HAVO 5	63	HAVO 5	15	HAVO 5	15
	MBO 4	9	MBO 4	4	MBO 4	3
	MBO 3	4	MBO 3	0	MBO 3	0
	Anders	16	Anders	6	Anders	6
	Totaal	149	Totaal	63	Totaal	61

Deel 2

Ruim baan voor talent Flexibele toelating Fontys

Rapportage: PLANNING EN REALISATIE

Inhoudelijke eindrapportage mei 2005 - december 2007:

Fontys Facilitair Bedrijf
Drs. G.F. Olsder,
Programmamanager Flexibele Toelating Fontys.
November 2007
www.fontys.nl/flexibeletoelating

Inhoudsopgave:

0. Vooraf	25
1. Productenlijn: 1 Toelatingstest m.b.v. digitale self-assessment	27
<u>1.1 Plan</u>	27
<u>1.2 Realisatie productenlijn 1</u>	27
<u>1.3 Beoordeling</u>	30
2. Productenlijn 2: Systematiek voor kwalitatief toelatingsassessment	31
<u>2.1 Plan</u>	31
<u>2.2 Realisatie productenlijn 2</u>	32
<u>2.3 Beoordeling</u>	34
3. Productenlijn 3: validering	34
<u>3.1 Plan</u>	34
<u>3.2 Realisatie productenlijn 3</u>	35
<u>3.3 Beoordeling</u>	36
4. Integrale aspecten en conclusies	37
<u>4.1 Studieresultaten 1^e en 2^e tranche</u>	37
<u>4.2 Innovatiebron</u>	37
<u>4.3 Informatievoorziening</u>	37
<u>4.4 Raad van Advies en OCW</u>	38
<u>4.5 De vraag naar flexibele toelating</u>	38
<u>4.6 Betaalbaarheid en overdraagbaarheid</u>	38
5 Tot slot	39

0. Vooraf

Begin mei 2005 gaf de cie. “Ruim baan voor talent” haar goedkeuring aan voorbereidende activiteiten in het kader van “Ruim baan voor talent”. In voorliggende rapportage wordt verslag gedaan over de gerealiseerde activiteiten in de periode tot december 2007 bij het project “Flexibele toelating Fontys”, een project dat zich richt op het ontwikkelen, valideren en overdragen van selectieve toetsen waarmee niet- wettelijk toelaatbaren kunnen worden gescreend op “ten minste gelijkwaardigheid” aan wettelijk wel toelaatbaren.

In het projectplan zoals dat op 29 september 2004 is ingediend bij het ministerie van OCW worden drie inhoudelijke productontwikkelingslijnen beschreven, waarover in voorliggende rapportage verslag wordt gedaan. De originele planning is onderstaand in *schuinschrift* opgenomen. Per ontwikkelingslijn wordt vervolgens de realisatie besproken, waarna de realisatie wordt beoordeeld. Na de besprekingen van de drie ontwikkelingslijnen zijn integrale conclusies opgenomen.

Naast de drie inhoudelijke ontwikkelingslijnen bevat het projectplan ook flankerende activiteiten:

- Kennisontwikkeling.
Het betreft o.a. een onderzoek naar best practices in het buitenland en de opbouw van een Innovatiebron, een gegevensbron van waaruit toeleverende instellingen en HBO-opleidingen terugkoppeling kunnen ontvangen. Diverse inhoudelijke deelrapportages en een rapportage over internationale best practices zijn beschikbaar.
- Kennisdiffusie:
  - Er werd een website ingericht, zie www.fontys.nl/flexibeletolating
  - Er zijn artikelen over het project verschenen in o.a. de Volkskrant, NRC Handelsblad, Algemeen Dagblad, Brabants Dagblad, Eindhovens Dagblad, De Telegraaf, tijdschrift van het landelijk Kenniscentrum EVC, het tijdschrift Decanoloog, Spits, Science Guide, Dagblad Trouw en tijdschriften van andere hogescholen.
  - In 2005 en 2007 zijn interviews gegeven op o.a. radio 1 FM journaal, NOS 3 FM (uitgebreid), Omroep Brabant, Radio 1 Limburg (uitgebreid) en radio Eindhoven.
  - Interne presentaties werden verzorgd voor o.a. het Fontysberaad (het overleg van de instituutdirecteuren met de RvB van Fontys), de Raad van Advies verbonden aan het project (bestaande uit directies van scholen voor VO, ROC en CWI) en studieloopbaanbegeleiders/decanen. Daarnaast werden presentaties verzorgd in het kader van de jaarlijkse toetsconferentie van Fontys, terugkomdagen voor studenten, voorlichtingsavonden voor nieuwe kandidaten, cursussen voor assessoren en project start ups.
  - Externe presentaties werden verzorgd voor de cie. Ruim baan voor Talent, een studiedag van het landelijk kenniscentrum voor EVC, decanenkring Eindhoven en Limburg, overleg MBO-3 opleidingen, studiedag van de HBO-Raad over talentontwikkeling, de Raad van Advies van de lerarenopleidingen en het CITO.
  - In 2006 werd de toen gehanteerde methodiek beschreven in de bundel “EVC voor velen”, red. M. v/d Klink en K. Schlussmans, OU, 2006. In 2006 publiceerde Th. v/d Steeg (een van de deelnemende assessoren) een artikel waarin het project werd belicht: “Talent binnenhalen en behouden binnen”, Thema, jaargang 3, nr 5, p 20-23.
  - Er zullen dit jaar nog een boekje (waarin de gehanteerde methodiek beschreven wordt) en een slotartikel worden uitgebracht.

Voorts werd een kennisuitwisselingsessie georganiseerd met de Hogeschool van Amsterdam, om te komen tot uitwisseling van best practices en vond kennisuitwisseling plaats met de Christelijke Hogeschool Windesheim. Samen met de Hogeschool Windesheim en de Hogeschool van Utrecht wordt op 4 december 2007 een slotconferentie georganiseerd voor hogescholen, VO- en MBO-instellingen die producten willen benutten.

Voorliggende rapportage beperkt zich tot inhoudelijke aspecten. Over financiële aspecten wordt gerapporteerd via het jaarverslag. Als bijlagen zijn opgenomen:

- **Deel 1: Rapportage Gelijkwaardigheid.**

Deze rapportage bevat voor het onderwerp “Gelijkwaardigheid” de conclusies en adviezen voor het vervolgproces.

- **Deel 3: Rapportage Validering.**

Deze rapportage geeft antwoord op de vraag of het instrumentarium voldoet aan kwaliteitsnormen.

In dit deel worden de oorspronkelijke planning, de gerealiseerde resultaten en de vervolgplanning beschreven.

Drs. G.F. Olsder,
Programmamanager Flexibele Toelating Fontys.

1. Productenlijn: 1 Toelatingstest m.b.v. digitale self-assessment

1.1 Plan

Activiteiten in deze productenlijn richten zich op de ontwikkeling van een diagnostisch instrument voor self-assessment gericht op in aanleg aanwezige en elders verworven competenties. De potentiële student krijgt m.b.v. een self-assessment een generiek beeld of hij een HBO-opleiding aankan. Ook levert de test de kandidaat een specifiek beeld op van zijn capaciteiten en van de opleiding die hij op het oog heeft: “beschik ik over de gewenste basiscompetenties voor die opleiding; heb ik een goed beeld van de opleiding; sluit de opleiding aan op mijn interesses?” etc. Het betreft een eerste screening op competenties. In het vervolg noemen we dit product de “Fontys Toelatings Test” (FTT). In de FTT kunnen analoog aan de Fontys Competentiewijzer diverse onderdelen worden opgenomen. Afnames van de test resulteren in een persoonlijk (digitaal) profiel gevolgd door een studieadvies voor de aspirant-student. Het advies - b.v.: “Een hbo-opleiding die past bij jouw capaciteiten en interesses, behoort zeker tot de mogelijkheden. Ga verder met de voorbereiding op deze volgende stap in je studieloopbaan door de gesignaleerde hbo-competenties te verstevigen” - levert input voor de verdere studieloopbaan.

Het instrument komt gedurende de looptijd van het project digitaal beschikbaar.

Een advies zal aan het einde van het invullen van de FTT online worden verstrekt. Het resultaat van een dergelijke toelatingstest kan voor de wettelijk thans niet toelaatbare aspirant-student een van de volgende uitspraken zijn:

- Je voldoet op een andere wijze aan de wettelijke vooropleidingseisen.
- Je voldoet nog niet, maar kan via een alternatief remediërend traject voldoen aan de vereisten: er zijn bepaalde tekorten, maar die kunnen binnen een redelijk tijdspectief worden weggewerkt.
- Je voldoet niet en wij zien geen mogelijkheden voor je om alsnog te voldoen.

Voor de wettelijk wel toelaatbare aspirant-student kan het studieadvies er als volgt uitzien:

- De door jou gekozen hbo-opleiding sluit goed aan bij jouw capaciteiten en interesses. Met de scores van je competenties beschik je over een stevige basis voor een hbo-studie. Ook de overige succesindicatoren geven een positief beeld te zien.
- Een hbo-opleiding die past bij jouw capaciteiten en interesses, kan tot je mogelijkheden behoren, als je bereid bent om stevig in je studie te investeren. Kijk nog eens goed naar je eigen functioneren, als je een hbo-studie succesvol wilt doorlopen. Op nogal wat onderdelen scoor je onder de maat.
- Kijk nog eens kritisch naar je eigen functioneren, als je een hbo-studie succesvol wilt doorlopen. Op alle onderdelen scoor je onder de maat. Een hbo-opleiding die past bij jouw capaciteiten en interesses, kan alleen tot je mogelijkheden behoren, als je bereid bent om heel stevig in je studie te investeren.

De FTT is een eerste - meer kwantitatief - deel van een omvattender toelatingsassessment.

1.2 Realisatie productenlijn 1

De Fontys Toelatings Test zoals hierboven beschreven is in het studiejaar 2004/2005 ontwikkeld en benut bij de selectie van kandidaten.

Pre screening

Toegevoegd werd een screening van de aanmeldingsformulieren op formele criteria:

- leeftijd (is de kandidaat ouder dan 16 jaar en jonger dan 21 jaar?)
- vooropleiding (benadert het niveau van de laatst genoten opleiding het wettelijk vereiste instroomniveau (niet te grote discrepantie?)
- evc's (beschikt de kandidaat over ervaring (op gelijksoortig instroomniveau) verkregen uit al dan niet betaald werk / bijzondere hobby's etc.?)
- overig (indien van toepassing, heeft hij/zij een verblijfsvergunning? Wordt de Nederlandse taal voldoende beheerst? Is het aanmeldingsformulier volledig ingevuld en ondertekend?).

In totaal meldden zich de volgende aantallen kandidaten:

	Aanmeldingen	Toegelaten tot de FTT	Getest
2005	169	136 (80%)	102 (75%)
2006	244	192 (79%)	153 (80%)
2007	273	193 (71%)	149 (77%)

In de tabel worden met % weergegeven:

- percentage van de aanmeldingen dat toegelaten is tot de FTT.
- percentage van de toegelaten FTT kandidaten dat getest is.

Er is in 2006 en in 2007 een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd voor belangstellenden. Men kon zich aanmelden middels het aanmeldingsformulier op de website. Een deel van de aangemelde kandidaten is toegelaten tot de Fontys Toelatingstest. Feitelijk heeft niet iedereen gebruik gemaakt van het recht op deelname.

Na de collectieve sluitingsweek konden kandidaten zich niet meer aanmelden. Reden voor deze aanmeldingsstop: een te krappe resterende doorlooptijd (en –in 2005- de verwachting dat het maximaal toe te laten aantal kandidaten zou worden gehaald).

Opzet Fontys Toelatings Test

Deze toets beoogt een eerste screening op geschiktheid voor een HBO-studie. De toelatingstest omvat de volgende componenten:

1. Selfassessment op basis van de HBO-begincompetenties.
2. Capaciteitentest / proeven van bekwaamheid.
3. Selfassessment leergedrag.
4. Selfassessment studie-interesses.

Evt. sociaal-wenselijke antwoorden uit het self-assessment worden ondervangen door de proeven van bekwaamheid, de voorbeelden die gevraagd worden en de FTA.

Er werd bij de ontwikkeling van de FTT gebruik gemaakt van reeds beschikbare Fontys-producten waarmee ervaring is opgedaan bij wettelijk wel toelaatbaren. Deze producten werden afgestemd op de nieuwe doelgroepen. Zo werd van de interestest gebruik gemaakt uit de Fontys Competentie Wijzer (FCW). Daarnaast werden 7 van de 9 onderdelen van de Differentiële Aanleg Test (DAT) ingezet, een test met internationale referentie naar leeftijd, opleidingsniveau en capaciteiten. Deze test werd door Fontys reeds bij 21+-kandidaten gebruikt, zodat ook langs deze weg een indicatie omtrent de normering werd verkregen.

M.b.t. de normering werd gebruik gemaakt van ervaringen opgedaan bij de FCW en DAT.

De FTT werd afgesloten met een schriftelijk onderbouwde uitspraak: de kandidaat werd wel of niet toegelaten tot het Fontys Toelatings Assessment (FTA). De scores op de diverse onderdelen werden vanaf 2007 beschikbaar gesteld aan de kandidaat. In 2005 en in 2006 kregen de kandidaten een globale uitslag.

Kandidaten die voldeden aan de norm, werden toegelaten tot de FTA. Bij twijfel ging de kandidaat door naar de FTA, maar met een gerichte instructie voor de assessoren op het beoordelingsformulier.

Redesign

Belangrijkste wijzigingen in 2006 (zie notitie redesign maart 2006):

- Nieuwe DAT-versie (versie 2005 ipv versie 1983) werd opgenomen.
- Feedback naar de kandidaat werd uitgebreid.
- Overdracht naar de FTA werd verbeterd.

- Introductie van een verkort vervolgtraject voor goede kandidaten, de Fontys Verkorte Beoordeling, FVB.

Belangrijkste wijzigingen in 2007 (zie notitie redesign maart 2007):

- De FTT werd iets selectiever toegepast (twijfelgevallen werden specifiek geanalyseerd).
- De leesbaarheid van scoreformulieren voor de kandidaten werd verbeterd.
- Competenties werden nader gefundeerd (waarom is de test zo opgebouwd).
- De afstemming met de Prestatie Indicatoren van de FTA werd kritisch bekeken: verdere synchronisatie bleek niet nodig gezien de eigen doelstellingen van de tests.
- Over de inrichting van doelgroep 2 vond afstemming plaats met het Studie Loopbaan Centrum van Fontys (het centrum maakt reeds gebruik van de DAT i.v.m. de 21-plus toets).
- M.b.t. de digitalisering vond afstemming plaats met het eind 2006 gestarte Surf-project “Kansrijk Doorstromen”.

Slagingspercentages FTT

De FTT- slagingspercentages (gerelateerd aan testdeelname) zijn voor de respectievelijke projectjaren als volgt:

	Doelgroep 1:	Doelgroep 2:
2005	65%	71%
2006	70%	44%
2007	62%	38%

Uitleg

De FTT werd tevens afgenomen bij een doelgroep van wettelijk wel toelaatbaren in 2005 en 2006 en bij wettelijk niet toelaatbaren van 21 jaar en ouder in 2007 (de referentiegroep, in het vervolg Doelgroep 2 genoemd). Aan het einde van de test werd een advies verstrekt omtrent hun studieloopbaan, zoals boven beschreven.

Het aantal kandidaten voor de referentiegroep bleef aanvankelijk achter bij de verwachting: in 2005: 17 i.p.v. 25. In 2005 werd open geworven onder de doelgroep van gediplomeerde nieuwe eerstejaars. De test scores waren in 2005 redelijk. In 2006 werden, via contactpersonen van instituten, nieuwe eerstejaars van Marketing Management, Personeel en Arbeid en Pabo-Eindhoven benaderd. Aantal kandidaten in de referentiegroep 2006: 27 i.p.v. 50. Van de getesten zou 44% de FTT gehaald hebben.

De referentiegroep heeft in het project een eigenstandige functie. Ze levert referentie voor de voorspellende waarde van de FTT en levert kandidaten aanknopingspunten voor verbeterpunten. Via het werken met een referentiegroep proberen we tevens het instrumentarium te implementeren.

In 2007 fungeerde de doelgroep van wettelijk niet-toelaatbare 21-plussers bij de economische opleidingen als referentiegroep. 87 personen namen deel aan de FTT-screening. Daarvan zou 38% zijn geslaagd voor de FTT.

Klankbordgroep

Aan de FTT was in 2005 een klankbordgroep verbonden bestaande uit: W. Reynaert, lector Career development, R. Spijkerman, consultant van de Fontys Hogeschool Personeel en Arbeid, Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg, gespecialiseerd in loopbaanadvisering, en G. Redmeyer, voorzitter expertisegroep Toetsing & Evaluatie van de Fontys Lerarenopleidingen te Tilburg. Zij hebben de deelprojectgroep voorzien van commentaar op de wijze van toetsing en op de producten. Het belangrijkste discussiepunt betrof de noodzakelijkheid van een kwantitatieve test.

In 2006 en 2007 fungeerden toetsdeskundigen uit de instituten als klankbord: M. Berenbroek (Verpleegkunde), J. Katier (Pabo), T. Sweyen (Personeel en Arbeid, in 2006), A. de Kruijff (studieloopbaancentrum, in 2006) en M. Moonen (Paramedische opleidingen, in 2007). Daarnaast werd input verkregen vanuit het valideringsklankbord met externe adviseurs.

1.3 Beoordeling

Het geplande traject is grotendeels gerealiseerd. Procesbeoordelingen van de kandidaten en assessoren:

Gemiddeld rapportcijfer FTT:

	2005	2006	2007
Kandidaten	7.3	7.3	7.4
Referentiegroep	7.5	7.3	7.0
Toetsdeskundigen	7.3	7.5	--

De totaalindruk uit dit deelproject is positief.

1 kandidaat maakte in 2005 gebruik van de regeling om tegen de uitslag bezwaar aan te tekenen. Haar bezwaar werd door het College van Beroep voor de Examens ongegrond verklaard. In 2006 en 2007 was er voor de kandidaten ook de mogelijkheid van een mondelinge toelichting op het (tot nu toe schriftelijk) verstrekte advies. Daarvan werd door enkelen gebruik gemaakt.

In 2007 was het aantal toetsdeskundigen beperkt. Activiteiten werden deels geregisseerd door het Studieloopbaan Centrum (i.v.m. de doelgroep van 21 plussers).

2. Productenlijn 2: Systematiek voor kwalitatief toelatingsassessment

2.1 Plan

Een tweede productenlijn betreft de ontwikkeling van een systematiek voor kwalitatief toelatingsassessment. Verdiepende kwalitatieve assessments worden per opleiding voorafgaand aan het begin van het studiejaar bij studenten met evc's afgenomen door daarvoor geschoolde docenten (assessoren). De assessments zijn gerelateerd aan de criteria "slagingskans en studiesucces", op het niveau van succescompetenties van de propedeutische fase. Het doel is de aspirant-student "goed op de rails te zetten": waar staat hij thans in relatie tot de beoogde studieloopbaan in het HBO. Daartoe wordt o.a. een portfolio in kaart gebracht vanuit meerdere perspectieven, mede m.b.v. expertoordelen van docenten vanuit het toeleverend onderwijs en evt. werksettings. De toeleverende instellingen/bedrijven leveren samen met de assessoren contextgegevens aan over de in aanleg aanwezig en elders verworven competenties van de potentiële student.

Een toelatingsassessment kan bestaan uit:

- een analyse en beoordeling van de testresultaten op grond van de FTT. De FTT levert input voor het kwalitatieve toelatingsassessment
- een door de aspirant-student samengesteld portfolio met onderbouwde bewijsstukken (certificaten, waarderingen) voor reeds elders / eerder / erkende verworven competenties, met referenties, evt. aangevuld met performance assessment of simulaties/demonstraties in de praktijk, waarin ook het kennisniveau wordt getoetst
- een intakegesprek, ter analyse en beoordeling van a en b.

Het intakegesprek met de thans wettelijk niet toelaatbare aspirant-student:

- resulteert in een negatief of positief advies omtrent de toelaatbaarheid van een studie op HBO-niveau;
- levert een studieloopbaanadvies voor de aspirant-student:
  - remediërend/geclausuleerd, indien de studie als haalbaar wordt beoordeeld maar er nog tekortkomingen zijn (weg te werken tijdens bv. een summercourse);
  - dan wel - bij een positief advies - anticiperend: indicaties over het tempo (inclusief vrijstellingen) waarmee het programma versneld kan worden doorlopen, benodigde coaching, te volgen minors etc.

Het intakegesprek met de thans wettelijk wel toelaatbare aspirant-student:

- levert een studieloopbaanadvies voor de aspirant-student:
  - bevestigend als studiekeuze, interesse en competentieniveau in elkaars verlengde liggen;
  - remediërend indien de studie als haalbaar wordt beoordeeld maar er nog tekortkomingen zijn (weg te werken tijdens bv. een summercourse);
  - anticiperend: indicaties over het tempo (inclusief vrijstellingen) waarmee het programma versneld kan worden doorlopen, benodigde coaching, te volgen minors etc.

Het advies heeft een doorverwijzingsfunctie en kan van betekenis zijn voor:

- de aspirant-student: hij kan er concreet mee aan de slag.
- de HBO-opleiding. De voortgang n.a.v. het advies dient actief te worden gefaciliteerd en gevolgd.
- de toeleverende instellingen/bedrijven. Zij kunnen een terugkoppeling krijgen op hun output. B.v. een niveau-3 opleiding krijgt indicaties over aansluitingstekorten. Een onderwijsinstelling voor VO/MBO krijgt informatie over het studiesucces van 'haar' leerlingen.

I.v.m. differentiaties in het advies wordt overwogen de volgende niveaus in de HBO-opleiding te hanteren:

- propedeuse
- hoofd fase
- afstudeerfase
- master.

Het resultaat wordt als volgt ingebed in de organisatie:

- Het toelatingsassessment wordt afgesloten met een kennismakingsgesprek met de coach.
- Het studieloopbaanadvies dient als opmaat voor een Persoonlijk Ontwikkelings Plan (POP) en wordt doorvertaald in een contract, een door de opleiding en studenten ondertekend Persoonlijk Activiteiten Plan (PAP), "op maat van de student", als instrument voor zelfsturing van de student.

Gedurende het experiment worden procedures voor de geschetste aanpak - inclusief een procedure voor bezwaren van de student - ontwikkeld en beproefd. Het is van belang dat de wijze waarop deze producten worden ontwikkeld en de organisatie rondom deze producten Fontysbreed worden gestandaardiseerd i.v.m. de uitwisselbaarheid en samenhang tussen de onderwijssectoren. Belangrijk bij assessments is naast de validiteit en betrouwbaarheid, de organiseerbaarheid en de betaalbaarheid. De kosten voor assessment zullen na afloop van het project gemaximeerd worden tot een urenbudget van vier assessorenuren per kandidaat. De standaarden - waaronder financiële kaderstellingen - komen digitaal beschikbaar. Tijdens het project wordt uitgegaan van acht assessorenuren per kandidaat. Gaandeweg worden de assessorenuren gereduceerd.

2.2 Realisatie productenlijn 2

Het Fontys Toelatings Assessment beoogt:

- bewijsmateriaal (waaronder uitgewerkte casussen) aan te leveren voor geschiktheid van een kandidaat voor een HBO-opleiding.
- de kandidaat een verantwoorde keuze te laten maken voor een bepaalde studie.

De FTA omvat de volgende componenten:

1. het maken van een portfolio, voorafgaand aan het eigenlijke assessment.
2. een criterium gericht interview.
3. performance assessment (samenwerkingsopdracht).

Opzet assessment

De assessoren (opereren in koppels, waarvan ten minste 1 persoon afkomstig uit de propedeuse van de sector van keuze met ervaring als assessor) werden middels een cursus en een handleiding/formats op hun taak voorbereid. De samenstelling van de assessorenkoppels varieerde, teneinde de intersubjectiviteit in de oordeelsvorming te bevorderen. M.b.t. de normering op de 8 competenties, studiemotivatie en studiegedrag werd verder gebruik gemaakt van "tacit knowlegde" van deze docenten en van het Fontys - Loopbaancentrum voor studenten.

Normering: een assessment werd met negatief resultaat afgerond, indien meer dan 1 van de competenties als onvoldoende werd beoordeeld en daarbij studiemotivatie en studiegedrag ook onvoldoende was. Bij twijfel werd de kandidaat afgewezen.

Aan het einde van de testdag werd mondeling feedback/toelichting gegeven aan de kandidaat, met de mededeling dat het besluit omtrent de daadwerkelijke toelating nog moest worden genomen. Waar de documentatie niet transparant was werd door de toelatingscie. contact opgenomen met de assessoren. In enkele situaties volgde een gesprek over de normering (bij assessoren die systematisch laag of hoog scoorden).

De FTF werd afgesloten met een advies aan de instituutsdirecteur de kandidaat al dan niet toe te laten. In 2007 werd de toelatingscie. door de instituutsdirecteuren gemandateerd om kandidaten toe te laten.

Enkele weken daarna werd ook het beoordelingsformat naar de contactpersoon van het instituut gezonden met het verzoek deze door te geleiden naar de studiebegeleider van de kandidaat.

Afname en slagingspercentage FTA

De FTA werd afgenomen bij:

	Getesten FTA	Geslaagd FTA	%	Getesten FVB FVB	Geslaagd FVB	%
2005	63	48	76	-	-	-
2006	80	54	68	23	17	74
2007	69	49	71	28	14	50

Met % wordt bedoeld: percentage geslaagd van getest.

In 2006 werd een verkort traject (FVB) geïntroduceerd. Voor zeer goede FTT-kandidaten was het mogelijk de procedure beperken. Indien een verkorte kandidaat niet slaagde kwam hij/zij in aanmerking kwam voor het normale FTA - traject. Er was in een dergelijke situatie dan nog onvoldoende bewijs voor het bezitten van de benodigde competenties.

Er maakte niemand gebruik van de regeling om tegen de uitslag bezwaar aan te tekenen bij de cie. van beroep.

Voor doelgroep 2 (de referentiegroep) werd geen FTA afgenomen, redenen:

- Deze groep heeft al een keuze voor een bepaalde opleiding gemaakt: een FTA – die de keuze onderbouwt - is vanuit dit perspectief dus niet meer nodig.
- Een FTA wordt echter wel functioneel indien deze is ingebed in een bredere organisatievernieuwing gericht op verdere flexibilisering van het onderwijsaanbod en het is ingebed in een systematiek rond studieloopbaanbegeleiding. Fontys is hiermee doende. Het betreft een timingsprobleem.

Redesign

Belangrijkste wijzigingen in 2006 (zie notitie redesign maart 2006):

- Beperking van de uren voor assessment van 8 per kandidaat in 2005 tot 6 in 2006.
- Het werken met meer gedetailleerde formats, om zicht te krijgen op het denken van assessoren. Er zijn indicatoren toegevoegd op het gebied van studiemotivatie en opleidings/beroepsbeeld).
- Het aantal bewijzen in het portfolio werd uitgebreid.
- De eindbeoordeling van de assessoren kreeg de status van advies aan de toelatingscie.
- De overdracht van informatie naar de opleiding van keuze werd verbeterd.
- De mogelijkheid van een Verkort traject werd geïntroduceerd. Goede presteerders in de propedeuse bleken traceerbaar op basis van de FTT, aangevuld met portfolio.

Belangrijkste wijzigingen in 2007 (zie notitie redesign maart 2007):

- Het onderdeel “performance-opdracht”, bedoeld om m.n. “samenwerkend vermogen” te beoordelen, werd geschrapt, nadat bleek dat dit onderdeel nauwelijks invloed had op de eindbeoordeling. Daarvoor in de plaats is een samenwerkingsopdracht opgenomen in het portfolio.
- De assessorentraining werd aangescherpt (meer oefening, meer realistisch materiaal). De assessoren werd de mogelijkheid geboden bewijsmateriaal te verzamelen voor hun eigen portfolio om zich te certificeren. Enkele assessoren fungeerden hiervoor reeds als pilot in 2006 (met video-opnames).
- De ontwikkelde systematiek werd benut bij een nieuw project “Evc-ontwikkeling Fontys” (directie Leren en werken van het ministerie SZW).
- Specifieke detailleringissues: de FTA werd op een aantal onderdelen concreter / transparanter gemaakt. De eisen die gesteld worden aan het portfolio zijn verder

geëxpliciteerd in een checklist. Beoordelingsindicatoren zijn verder geconcretiseerd en aangescherpt. De competenties vermogen tot transfer is verder geëxpliciteerd. Ook werd een "echtheidsverklaring", voor kandidaten over hun bewijsmateriaal, opgenomen.

- Toevoeging van een apart beoordelingsaspect "oriëntatie op studie en beroep", waaronder opleidingsbeeld en -motivatie en beroepsbeeld en -motivatie.
- Inhoudelijke input uit binnen/buitenlandse best practices werd verdisconteerd in de redesign.

Voorts werden conform de projectplanning de uren per assessment in 2007 gereduceerd van 6 naar c.a. 5.5 uren per kandidaat.

In 2006 werden door stagiairs de mogelijkheden/voorzieningen van Fontys in kaart gebracht om competenties te versterken op het gebied van communicatie – zelfredzaamheid – assertiviteit.

Klankbordgroep

Voorafgaand aan de ontwikkelactiviteiten werd de meetlat voorgelegd aan vertegenwoordigers van opleidingen. Daarnaast leverden in 2005/2006 dhr. R. Duvekot van het landelijk kenniscentrum voor EVC en mw. B.M. van Schijndel (Fontys Pabo - Den Bosch) input. In 2007 fungeerden als klankbord: J. Speetjens van de afdeling Onderwijs en T. Sweijen van de Fontys Hogeschool voor Personeel en Arbeid.

2.3 Beoordeling

Gemiddeld rapportcijfer FTA / FVB:

	2005	2006	2007
Kandidaten FTA	7.6	7.6	7.6
Assessoren FTA	7.8	7.7	8.0
Kandidaten FVB	-	-	8.1
Beoordelaars FVB	-	7.2	7.5

De totaalindruk uit dit deelproject is eveneens positief.

In 2007 werd 1 kandidaat verdacht van fraude bij het bewijsmateriaal uit zijn portfolio. Deze verdenking is volgens de bij Fontys vigerende regeling afgehandeld.

3. Productenlijn 3: validering

3.1 Plan

Gedurende het project wordt de Fontys Toelatings Test ingezet bij wettelijk wel toelaatbare en thans wettelijk niet toelaatbare doelgroepen. Met deze laatste doelgroepen worden leerlingen bedoeld met:

- a. een MBO-3 opleiding
- b. een niet afgemaakte MBO-opleiding
- c. een niet afgemaakte VWO-opleiding
- d. een niet afgemaakte HAVO-opleiding
- e. een getuigschrift van de Vrije School
- f. aangevuld met elders verworven competenties uit werkervaring en/of gevolgde cursussen.

Bevindingen met pilots bij de wettelijk wel toelaatbare doelgroepen (MBO-/HAVO-/VWO-instroom) worden gerelateerd aan het opzetten van een kader om de nieuw te ontwikkelen test te valideren. In het studiejaar 2004/2005 bestaat de valideringsgroep uit:

- MBO'ers niveau 4 die participeren in een pilot met de Fontys Competentiewijzer;
- thans wettelijk niet toelaatbare aspirant-studenten die participeren in een pilot met de FTT;
- wettelijk toelaatbare aspirant-studenten uit het VO/MBO die participeren in een pilot met de FTT.

Deze opzet heeft ten doel aan te tonen dat het niveau en de kwaliteit van de instromende student die niet beschikt over de wettelijke vooropleidingseisen gelijkwaardig is aan dat van de reguliere, wettelijk wel toelaatbare student. Daarnaast wordt beoogd reeds in een vroeg stadium zicht te krijgen op de effectiviteit van het instrumentarium.

M.i.v. het studiejaar 2005/2006 bestaat de valideringsgroep uit de twee experimentele doelgroepen. Bovendien worden de studievorderingen van de gestarte studenten afkomstig van dit experiment longitudinaal gevolgd. De competentieontwikkeling wordt jaarlijks geanalyseerd en kan leiden tot aanscherping van het instrumentarium ten einde de kwaliteit van de toelatingstest te borgen.

Externe periodieke validering van het instrumentarium vindt plaats via panels/reviewgroepen bestaande uit experts van b.v.:

- Fontys lectoraten “Didactiek van het beroepsonderwijs”, ‘Leersstrategieën’ en “Career Development”;
- Externe deskundigen met zicht op beroepsinhoudelijke competenties;
- Buitenlandse best practices;
- Kenniscentrum EVC, een samenwerkingsverband van STOAS, CINOP en Citogroep.

Valideringsresultaten vormen input voor de “innovatiebron”:

3.2 Realisatie productenlijn 3

Het monitorings- en valideringsplan bevat doel, werkwijzen en instrumenten om te bevorderen, meten en borgen dat het experiment en het instrument FTF aan kwaliteitseisen voldoet. De monitoring moet antwoorden geven op de vraag of uit het experiment blijkt dat de via de FTF toegelaten kandidaten beschikken over een tenminste gelijkwaardig instroomniveau als wettelijk toelaatbare kandidaten. De validering moet antwoord geven op de vraag of de FTT en FTA aan relevante kwaliteitseisen als toelatingsinstrumentarium voldoen.

De realisatie:

- Er werd drie keer een referentiegroep (doelgroep 2) samengesteld. Bij de referentiegroep werd de FTT afgenomen, zie verder de beschrijving aldaar. Bij de monitoring en validering zijn de bevindingen bij de FTF-groep vergeleken met een referentiegroep en het cohort.
- Er is onderzoek gedaan naar de tevredenheid van de kandidaten met het experiment en instrument.
- Ook is onderzoek gedaan bij de toetsdeskundigen en assessoren waarbij gevraagd is naar hun ervaringen, om zicht te krijgen op hun redeneerpatronen, alsmede naar hun beoordeling van het instrumentarium.
- Er zijn toetsanalyses uitgevoerd, en mede op basis hiervan zijn enkele verbeteringen in 2006 en 2007 aangebracht. Tevens is daarbij onderzoek gedaan naar de voorspellende waarde van de FTT- en FTA – onderdelen.
- Er is onderzoek gedaan naar de studieresultaten van de toegelaten kandidaten, de referentiegroep en het cohort. De informatie is opgevraagd bij opleidingen en gebaseerd op het Studenten Informatie Systeem van Fontys. Bij de toegelaten kandidaten en de referentiegroep is tevens geïnformeerd naar het studiegedrag. Dit om een beter inzicht te krijgen van factoren die van invloed zijn op de studieresultaten en om de toegelaten kandidaten ook op dat punt met de referentiegroep te vergelijken. Bij studenten van de FTF-groep en de referentiegroep die gestopt zijn met de studie is geïnformeerd naar de redenen van stoppen.
- Ook is er onderzoek gedaan bij studieloopbaanbegeleiders en bij afgevallen kandidaten. Zo is bij afgewezen kandidaten geïnformeerd naar de (studie)activiteiten die zij 8 maanden na afwijzing verrichten. Deze onderzoeken zijn gedaan om effecten van het experiment breder in beeld te brengen. Mede op basis hiervan is de overdracht vanuit het project naar de opleidingen/studieloopbaanbegeleiders verbeterd.

Ook voor de monitoring en validering heeft elk jaar een redesign plaatsgevonden. Dit betekende dat de informatie-verzameling, –analyse en rapportage zijn aangescherpt op basis van ervaringen en commentaren van de klankbordgroep.

Klankbordgroep

Het klankbord voor Validering en monitoring bestond aanvankelijk uit F. Dochy (hoogleraar op het gebied van assessment, bij de universiteiten te Maastricht en Leuven), R. Duvekot van het landelijk kenniscentrum EVC (inmiddels lector "Waarderen van EVC bij de Hogeschool van Amsterdam) en J. van der Sanden, lector "Didactiek van het beroepsonderwijs" en hoogleraar bij de TUE (helaas overleden). Een eerste plenaire sessie vond plaats in aug. 2005. Tijdens die sessie werd het plan besproken voor de opzet van de validering en monitoring. Het klankbord werd in 2006 uitgebreid met E. van Zijl (van het team Kwaliteitszorg Fontys) en M. van der Klink van de Open Universiteit (Ruud de Moorcentrum). Een tweede plenaire sessie vond plaats in mei 2006. Het klankbord heeft in totaal 2 keer als klankbord vergaderd. Tussentijds en op de eindrapportage gaven de leden individueel feedback.

L. den Hartog (OSO) was nauw betrokken bij de valideringsactiviteiten en nam deel aan de vergaderingen van het klankbord. In 2006/2006 hebben twee stagiairs van de hogeschool Personeel en Arbeid, S. Kleyn en C. van Ingen, in het deelproject actief geparticipeerd.

3.3 Beoordeling

De monitoring en validering van het experiment moest zowel input geven voor redesign van het instrumentarium als basis zijn voor de verantwoording van het project.

Analyses wijzen erop dat de toegelaten kandidaten (instromers in 2005 en 2006) **even succesvol** zijn als de reguliere instroomgroep. Dit is verder gedocumenteerd in de rapportage "gelijkwaardigheid", november 2007, zie deel 1.

Kandidaten vinden dat zij een kans krijgen om de eigen kwaliteiten alsnog te bewijzen en hiermee direct (sneller) toegang te verkrijgen tot het HBO. Ze zijn tevreden over het instrumentarium en vinden dat ze hiermee hun kwaliteiten ook hebben kunnen tonen. Ook de informatievoorziening wordt als ruim voldoende beoordeeld.

De toetsdeskundigen en assessoren beoordelen het instrumentarium op diverse validiteitsaspecten als goed.

Tijdens plenaire sessies met studieloopbaanbegeleiders en studenten (terugkomssessies) werd eveneens input verkregen voor de jaarlijkse redesign. Zie verder de rapportage "Validering" in deel 3.

4. Integrale aspecten en conclusies

4.1 Studieresultaten 1^e en 2^e tranche

Onderstaande tabel geeft een indicatie van de studieresultaten van de experimenteel toegelaten kandidaten:

	Exp. groep 2005:	Cohort 2005:	Exp. groep 2006:	Cohort 2006:
Gestopt met de studie	40%	38%	39%	41%
Doorgaan met de studie	60%	62%	61%	59%
Prop. Ex. Behaald	30%	31%	19%	12%
Studiepunten bij doorgaan	50 st	52 st	50 st	46 st
Studiepunten bij stoppen	45 st	47 st	56 st	37 st

De gegevens duiden erop dat de geselecteerde kandidaten het in alle drie de projectjaren ongeveer evengoed gedaan hebben in de propedeuse als reguliere kandidaten. In de separate rapportage "gelijkwaardigheid" (deel 1) wordt de **voorspellende waarde** van de test(componenten) uitgewerkt. Kandidaten die de verkorte procedure doorlopen (FVB) blijken het in de propedeuse beter te doen dan reguliere kandidaten.

4.2 Innovatiebron

De resultaten over de afgelopen projectperiode leverden een eerste aanzet tot een "innovatiebron", een bron van gegevens waaruit opleidingen en instellingen inhoudelijke terugkoppeling ontvangen rondom onderwijstrajecten / processen.

Er zijn een procedure en materialen ontwikkeld, inclusief een set van normen, voor de toelating van niet-wettelijk toelaatbaren. Deze kunnen worden overgedragen aan andere HO-instellingen. Het instrumentarium zal worden beschreven in een binnenkort uit te brengen boekje.

Rendementsgegevens over de 2007-lichting zullen nieuwe input leveren, ook voor de doelgroep van 21 plussers. De innovatiebron blijft dus "in ontwikkeling".

Het project werd ondersteund met een website. Verdere digitalisering van procedures en beoordelingsresultaten kan de ontwikkeling van een Innovatiebron versoepelen. O.a. in het Surf-project "Kansrijk doorstromen" –dat voortbouwt op het ontwikkelde instrumentarium- wordt daaraan gewerkt.

4.3 Informatievoorziening

De informatievoorziening werd door kandidaten en assessoren als goed beoordeeld:

	2005	2006	2007
Kandidaten FTT	7.3	7.3	7.6
Toetsdeskundigen FTT	7.8	7.8	---
Kandidaten FTA	7.4	7.5	7.6
Assessoren FTA	7.9	7.4	7.6
Kandidaten FVB	-	-	8.1
Beoordelaars FVB	-	7.8	8.2

Er werden 2 voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Ook werd twee keer in januari een terugkombijeenkomst voor studenten georganiseerd. Deze bijeenkomsten leverden input voor de redesign.

Vanuit het project FTF werd twee keer een sessie georganiseerd met studiebegeleiders en decanen. De eerste sessie leverde veel commentaar op. Bij de 2^e sessie was men wederzijds lovend over de gang van zaken.

4.4 Raad van Advies en OCW

Leden van de Raad van Advies, bestaande uit directies van VO-scholen, MBO en CWI, gaven feedback op projectbevindingen. De RvA is 3 keer bijeen geweest. Daarnaast is feedback gekregen van een delegatie van het ministerie van OCW die in april 2007 een bezoek bracht aan het project.

4.5 De vraag naar flexibele toelating

De werving van studenten en de bekendheid bij scholen waren van essentieel belang. Resultaten tijdens de projectperiode:

- In 2005 kwam het aantal geselecteerden nagenoeg overeen met de projecttarget van 50 toe te laten kandidaten.
- In 2006 bleef de belangstelling achter bij de verwachting van 100 toe te laten kandidaten.
- In 2007 werden er negatieve berichten geplaatst in de media. We nemen aan dat die berichten ertoe hebben bijgedragen dat het beoogde aantal van 150 toe te laten kandidaten niet gehaald is.

	Aantal getesten:	Toegelaten:	Slagingspercentage:
2005	102	48	47
2006	153	71	46
2007	149	63	42

In de slotparagraaf van de separate rapportage “gelijkwaardigheid” (deel 1) geven we een indicatie van de landelijke markt voor Flexibele toelating. Belangrijke factor is de mate waarin instellingen doorverwijzen naar Flexibele Toelating.

De tegenvallende wervingsresultaten in 2006 en 2007 hadden voor de projectlijn overigens geen inhoudelijke betekenis. De projectuitvoering bleef het projectplan volgen.

Er werd ingespeeld op specifieke wensen:

- in 2006 werd op verzoek van de BVE-Raad (thans MBO-Raad) een pilot ingericht voor de toeleiding van MBO-3 kandidaten “Uiterlijke verzorging/voetverzorging” naar de opleiding Podotherapie (aangemeld waren 10 kandidaten, waarvan er na selectie 1 deelneemt aan het onderwijs in de propedeuse). Inmiddels hebben veel ROC's een 4^e jaar gecreëerd voor MBO-niveau-3 kandidaten. Deze doelgroep is met deze voorziening komen te vervallen.
- in 2007 werd een beperkt aantal kandidaten in februari gescreend, i.v.m. een tussentijdse instroommogelijkheid bij een beperkt aantal opleidingen (aangemeld waren 8 kandidaten, waarvan 2 zijn toegelaten tot het onderwijs in de propedeuse).

4.6 Betaalbaarheid en overdraagbaarheid

Tijdens het project werd een betaalbaar en in principe overdraagbaar instrumentarium ontwikkeld.

- Met hetzelfde budget zijn in 2006 en 2007 meer kandidaten geselecteerd. Voor de FTA-assessments was uiteindelijk per kandidaat 5,5 uur beschikbaar. De FTT-afname en beoordeling nam per kandidaat 1,5 uur in beslag uitgaande van een groep van ten minste 15 kandidaten.
- Er werd een verkorte testvariant ontwikkeld, de FVB. Deze variant lijkt geschikt voor de selectie van een beperkte groep van kandidaten met goede scores bij de FTT. Voor de FVB was per kandidaat 2 tot 2,5 uur beschikbaar.

- De standaard FTF-testvariant (FTT gevolgd door FTA) lijkt geschikt voor een grotere groep van kandidaten die het naar verwachting even goed doen in te propedeuse.

Andere hogescholen zijn o.a. geïnteresseerd in bekostigingsscenario's: wat gaat het evt. gebruik straks kosten? In de rapportage "gelijkwaardigheid" (deel 1) worden 2 scenario's vermeld. We adviseren:

- een disseminatieproject te starten waarbij in verschillende hogeschoolcontexten met het instrumentarium wordt geëxperimenteerd. De Experimenteerwet behoeft daartoe verbreding naar die hogescholen.
- dan wel continuering van de Experimenteerwet voor Fontys en Windesheim, als speerpunten voor Flexibele Toelating. Met VO-instellingen zullen dan nadere afspraken moeten worden gemaakt over de toeleiding van kandidaten. Zie verder deel 1, paragraaf 4.

5 Tot slot

Het experiment loopt binnenkort af. De opname van verworvenheden in de staande organisatie is als volgt:

- Binnen Fontys zal het instrumentarium worden overgedragen aan het studieloopbaancentrum. De selectie van kandidaten jonger dan 21 jaar zal daar kunnen worden geconcentreerd. De verdere inhoudelijke ontwikkeling van het instrumentarium kan worden gerealiseerd vanuit het Fontys AansluitingsCentrum van de Afdeling Onderwijs.
- Fontys beschikt over een EVC-centrum, dat zich richt op het waarderen van EVC's bij reeds werkenden ouder dan 21 jaar, i.s.m. de stichting Competentie Ontwikkel Punt (COP). De ontwikkelde systematiek wordt daar reeds benut. Het centrum wordt betrokken bij de verdere ontwikkeling.
- De mogelijkheid van Flexibele toelating doet zich vooralsnog uitsluitend voor bij Fontys en Windesheim. T.z.t. kan eventueel de implementatie bij andere hogescholen worden begeleid. Het gebruik van het instrumentarium wordt ondersteund met een website, waar de studentinstructies zijn opgenomen. Het gebruik wordt verder ondersteund m.b.v. een boekje waarin opzet en gebruik van de tests en te implementeren procedures zijn beschreven.

.....

Onze conclusie is dat het experiment als experiment geslaagd is. Het experiment heeft tegenstand ondervonden bij VO-instellingen. Dat heeft in 2007 mogelijk implicaties gehad voor de werving van kandidaten. Inhoudelijke heeft het geen implicaties gehad. De evt. follow up zal bepalen of het experiment succesvol wordt, of we in staat zijn samen met het VO een betere brug te slaan naar een nog onbenut potentieel van kenniswerkers.

Deel 3

Ruim baan voor talent: Flexibele Toelating Fontys

Rapportage: VALIDERING

Fontys Facilitair Bedrijf
Drs. G.M.M. van Zutven (red.) en Drs. G.F. Olsder
Programmamanagement Flexibele Toelating Fontys
November 2007
www.fontys.nl/flexibeletolating

Inhoudsopgave:

0. Inleiding	43
1. Procedures voor kwaliteit	44
1.1 Toetsing aan internationale richtlijnen	48
1.2 Toelating volgens richtlijnen QAAHE uit de UK	49
1.3 Kwaliteitsrichtlijnen bij EVC	50
2. Onderzoeksvragen en -instrumenten	48
2.1 Onderzoeksvragen	48
2.2 Dataverzameling	49
2.3 Beantwoording onderzoeksvragen	50
2.4 Deelrapportages	50
3. Fontys Toelatings Test (FTT)	51
3.1 Algemene waardering	51
3.2 Inhoudsvaliditeit	51
3.3 Betrouwbaarheid	52
3.4 Normering en cesuur	52
3.5 Bruikbaarheid (transparantie)	53
3.6 Predictieve validiteit	53
3.7 Conclusie	53
4. Fontys Verkorte Beoordeling (FVB)	54
4.1 Algemene waardering	54
4.2 Inhoudsvaliditeit	54
4.3 Betrouwbaarheid	55
4.4 Normering en cesuur	55
4.5 Bruikbaarheid (transparantie)	55
4.6 Predictieve validiteit	55
4.7 Conclusie	55
5. Fontys Toelatings Assessment (FTA)	56
5.1 Algemene waardering	56
5.2 Inhoudsvaliditeit	56
5.3 Betrouwbaarheid	58
5.4 Normering en cesuur	58
5.5 Bruikbaarheid (transparantie)	59
5.6 Predictieve validiteit	60
5.7 Conclusie	60
6. Conclusies Validering	61
7. Tot slot	62
Bijlage. Rapportages FTF	63

0. Inleiding

In mei 2005 is gestart met het project Flexibele Toelating Fontys (FTF). Het project beoogt, conform de projectaanvraag van september 2004:

A. Ontwikkeling van een instrumentarium voor flexibilisering van de toelating.

Achterliggende gedachte is dat middels flexibilisering van de toelating tot het HBO het tekort aan kenniswerkers kan worden aangepakt en het verlies aan human capital worden bestreden. Het te ontwikkelen instrumentarium omvat:

- Een toelatingstest.
Met behulp van deze test kan worden vastgesteld of de kandidaten die niet beschikken over de geldende wettelijke vooropleidingseisen toch beschikken over een gelijkwaardig instroomniveau. M.b.v. het instrumentarium kunnen “de in aanleg aanwezige en elders verworven competenties worden gemeten die van belang zijn om met goed gevolg een HBO-opleiding te kunnen doorlopen”.
- Inbedding in een systematiek voor kwalitatief toelatingsassessment.
De toelatingstest maakt deel uit van een assessment-systematiek, waarmee de student uitsluitend krijgt over zijn slagingskans voor de HBO-opleiding.

Het te ontwikkelen instrumentarium dient voor alle HBO-opleidingen bruikbaar te zijn.

B. Validering en borging van het instrumentarium.

Het experiment beoogt tevens de validering van het instrumentarium. Het instrumentarium is gefundeerd op:

- De HBO – kernkwalificaties, vertaald naar de P-fase.
- De Dublin descriptoren.
- Succescompetenties. Deze worden vastgesteld op grond van ervaringen met de Fontys Competentie Wijzer (FCW) en positieve studieresultaten van reeds toegelaten studenten die de propedeuse hebben behaald. Uitgangspunt daarbij is dat twee studenten over een gelijkwaardig instroomniveau beschikken als de kans om met succes de propedeuse te doorlopen voor de student die niet aan de vooropleidingseisen voldoet, even groot is als voor de student die daar wel aan voldoet.

Validering heeft een cyclisch karakter. Resultaten in competentie-ontwikkeling bij toegelaten kandidaten worden in kaart gebracht en leveren input voor redesign van het test-instrumentarium.

Validering

Het bovenstaande is ontleend aan de projectaanvraag. Het project Flexibele Toelating Fontys kent twee onderzoekslijnen:

- Onderzoek in het kader van de monitoring, dat antwoord moet geven op de vraag of uit het experiment blijkt dat de via de FTF toegelaten kandidaten beschikken over een instroomniveau dat gelijkwaardig is aan de wettelijke vooropleidingseisen. In de “rapportage: gelijkwaardigheid” (deel 1), is ingegaan op deze vraag.
- Onderzoek in het kader van de validering, dat antwoord moet geven op de vraag of het instrumentarium aan kwaliteitseisen voldoet en er met autoriteit gemeten is. Daarvoor dient voorliggende rapportage.

Het kwaliteitskader bij het project bestaat uit kwaliteitseisen voor toelating op basis van EVC (erkennen verworven competenties) en kwaliteitseisen voor toetsen en assessments. Beide komen in deze rapportage aan de orde:

- Procedures die kwaliteit beogen te waarborgen. Zie hoofdstuk 1.
- De bevindingen van onderzoek en evaluatie naar kwaliteitseisen voor toetsen en assessment. Zie hoofdstuk 3 en verder. In hoofdstuk 2 is de onderzoeksopzet toegelicht.

Projectteam Flexibele Toelating Fontys.

1. Procedures voor kwaliteit

1.1 Toetsing aan internationale richtlijnen

De kwaliteit van het instrumentarium is geborgd door de procedures en instrumenten te toetsen aan internationale eisen voor toelating en EVC:

- Het Verenigd Koninkrijk kent decentrale toelating tot het hoger onderwijs. De instellingen formuleren zelf het toelatingsbeleid en de toelatingsprocedures, binnen wettelijke kaders. De QAAHE (de “NVAO” van de UK) kent een code of practice voor allerlei facetten van het hoger onderwijs, waaronder voor de toelating. Het FTF traject is hieraan getoetst.
- In diverse landen zijn kwaliteitsrichtlijnen voor EVC opgesteld, zoals de Accreditation of prior learning (APL) richtlijn van de American Council on Education, de Guidelines on APL van de QAAHE in de UK, RPL principles in Australië en de CH-Q systematiek in Zwitserland. In 2004 heeft de Europese Raad de noodzaak van gezamenlijke uitgangspunten rond EVC benadrukt. Door The European Vocational Training Association (EVTA) is in 2005/2006 de “Reference Guide for “Accreditation of Prior Learning (APL) assessors and assessment proces” uitgebracht. Deze laatste vormden een toetssteen voor het FTF-traject. In november 2006 is in Nederland door het Kenniscentrum EVC een kwaliteitscode met toolbox uitgebracht. Deze is vanwege het tijdstip van verschijnen niet meer expliciet als toetssteen gebruikt, maar wel impliciet, omdat vanuit het Kenniscentrum adviezen zijn gegeven bij de ontwikkeling van het instrumentarium.

De internationale richtlijnen van de QAAHE en EVTA staan in de rapportage “Internationale verkenning van toelating en EVC.”

1.2 Toelating volgens richtlijnen QAAHE uit de UK

De Code of practice, sectie toelating, wil instellingen ondersteunen, zodat het toelatingsbeleid en de toelatingsprocedures voor het informeren, werven, selecteren, toelaten en inschrijven van studenten helder, eerlijk, expliciet en consistent zijn. Het FTF traject vult de 12 richtlijnen van de “Code of practice for the admissions to higher education” als volgt in.

Algemene uitgangspunten:

1. Code: De instelling heeft een beleid geformuleerd en procedures geëxpliciteerd voor de werving, selectie en toelating van studenten, die eerlijk, helder en expliciet zijn en consistent geïmplementeerd/toegepast.
FTF: Het beleid en de procedures zijn beschreven in het projectplan en goedgekeurd door de commissie Ruim Baan voor Talent. De implementatie en toepassing blijkt uit de drie rapportages bij het project (de projectrapportage, de rapportage gelijkwaardigheid en deze rapportage validering) en de daaraan ten grondslag liggende documenten.
2. Code: De beslissingen over toelating tot het hoger onderwijs zijn genomen door diegenen die ervoor toegerust zijn om de noodzakelijke beoordeling te geven en die competent zijn om hun taak uit te voeren en verantwoordelijkheid te dragen.
FTF: De toetsdeskundigen van de FTT en FVB en FTA assessoren voldoen aan kwaliteitseisen en, voor wat betreft de FVB en FTA assessoren namen deel aan training. Bij alle groepen is sprake van intervisie en intercollegiale toetsing.

Werving en selectie:

3. Code: De promotiematerialen en –activiteiten van de instelling zijn relevant, actueel, niet misleidend en toegankelijk en bevatten de informatie die kandidaten in staat stellen om onderbouwde beslissingen te maken over hun mogelijkheden.
FTF: in presentaties, interviews, artikelen en advertenties worden doel en doelgroep vermeld en verwezen naar de website. De website bevat gedetailleerde informatie. In de hoofdstukken 2, 3 en 4 van deze rapportage blijkt dat kandidaten de informatie als goed kwalificeren.
4. Code: De selectieprocedure is helder en wordt eerlijk en consistent toegepast. Transparante toegangs- en selectie-eisen, zowel op academisch als niet academisch terrein worden gebruikt om de beslissingen te onderbouwen.
FTF: De selectieprocedure staat op de website. De toegangs- en selectie-eisen zijn opgenomen in de handleidingen voor toetsdeskundigen en assessoren. In de hoofdstukken 3, 4 en 5 blijkt dat kandidaten en toetsdeskundigen en assessoren deze positief waarderen.

5. Code: Het toelatingsproces wordt efficiënt, effectief en eerlijk uitgevoerd, conform volledig beschreven procedures die toegankelijk zijn voor alle betrokkenen in het proces, zowel binnen als buiten de instelling, de kandidaten en hun adviseurs.
FTF: Het toelatingsproces staat op de website. In deze rapportage blijkt dat kandidaten, toetsdeskundigen en assessoren het proces positief waarderen en dat aan noodzakelijke randvoorwaarden (informatie, accommodatie, beschikbare tijd) wordt voldaan.

Informatie voor kandidaten:

6. Code: Instellingen informeren kandidaten die worden toegelaten over de verplichtingen die het aanvaarden van de studieplaats met zich meebrengt.
FTF: niet van toepassing, valt buiten het FTF-traject. Kandidaten worden toegelaten als student en na het FTF traject volgt een regulier inschrijvingstraject.
7. Code: Instellingen informeren kandidaten zo vroeg mogelijk over belangrijke veranderingen in een programma, waartoe besloten is tussen het moment van het aanbieden van een plaats en het accepteren ervan door de kandidaat. Ook is er een advies over alternatieven/mogelijkheden.
FTF: niet van toepassing; valt buiten het FTF-traject. Vooraf is bekend voor welke opleidingen geen toelating via FTF mogelijk is.
8. Code: Instellingen informeren kandidaten die een studieplaats krijgen aangeboden over de regelingen/activiteiten rond inschrijving, introductie en oriëntatie van nieuwe studenten en vergewissen zich ervan dat deze regelingen en activiteiten een efficiënte en effectieve integratie van hen als student bevorderen.
FTF: niet van toepassing, valt buiten het FTF-traject.
9. Code: Instellingen overwegen de meest effectieve en efficiënte maatregelen om feedback te geven aan die kandidaten die geen studieplaats krijgen aangeboden.
FTF: alle kandidaten, dus zowel diegenen die worden afgewezen als toegelaten, krijgen mondelinge en schriftelijke feedback op de resultaten na FTT en FTA.

Klachten en bezwaar/beroep:

10. Code: Instellingen kennen een beleid en procedures voor klachten over de uitvoering van het toelatingsproces en bevorderen dat de medewerkers die betrokken zijn bij de toelating deze klachtenprocedure kennen.
FTF: voor het traject geldt de beroeps- en bezwaarregeling zoals deze voor examens geldt bij Fontys. Hiernaar wordt verwezen in de correspondentie naar kandidaten.
11. Code: Instellingen kennen een beleid en procedures voor bezwaar/beroep tegen de resultaten/uitkomsten van een selectieprocedure en bevorderen dat de betrokken medewerkers deze kennen, evenals de gronden voor het gegrond verklaren van het bezwaar/beroep.
FTF: Idem als 10.

Evaluatie en bijstelling van beleid en procedures:

12. Code: Instellingen evalueren regelmatig hun beleid en procedures op het terrein van werving, selectie en toelating waarbij bevorderd wordt dat deze steeds in lijn zijn met de missie en strategie van de instelling en dat deze steeds actueel en valide zijn in het licht van veranderde omstandigheden.
FTF: elk jaar zijn evaluaties en onderzoeken uitgevoerd, die input waren voor de redesign van het instrumentarium.

Bij punt 1 is ingegaan op het toelatingsbeleid en de procedures. Uit de internationale verkenning blijkt dat bij decentrale toelating doelen, criteria en instrumenten die worden ingezet gemeenschappelijke kenmerken vertonen. Variaties tussen landen of instellingen hebben vooral betrekking op gewichten die worden toegekend aan de verschillende onderdelen. De meest gebruikte toelatingscriteria en –instrumenten zijn:

- Schoolprestaties, tot uiting komend in diploma's, cijferlijsten etc
- Voor het meten van het intellectueel of academisch potentieel wordt in een aantal gevallen gebruik gemaakt van een geschiktheidstest (aptitude test) of een onderbouwing door middel van een en aanbevelingsbrief (confidential report, letter of recommendation)
- Motivatie en studiegedrag, zoals blijkt uit brieven en verklaringen.
- Aanvullende persoonlijke kwalificaties, af te leiden uit extra-curriculaire activiteiten zoals extra opleidingen, vrijwilligersactiviteiten, buitenlandervaring etc..

- Specifieke persoonlijkheidskenmerken worden soms getoetst aan de hand van essays of interviews.
- Bij EVC procedures wordt er (daarnaast) gekeken naar verworven competenties door werkervaring en beroepsspecifieke trainingen of opleidingen.

Bijna alle onderdelen of aspecten zijn in het FTF traject opgenomen. Daarbij geldt met name voor de FTA een beoordeling op basis van competenties. Deze competentiegerichte insteek kwam niet voor in brede internationaal vergelijkende studies. Mogelijk komt dit omdat dit een ontwikkeling van de laatste jaren is, die nog niet kon worden meegenomen. Wel is deze insteek aangetroffen bij instellingen zoals het Alverno College in de V.S., die bekend is vanwege haar vooruitstrevende aanpak op dit punt.

1.3 Kwaliteitsrichtlijnen bij EVC

In 2004 heeft de Europese Raad de noodzaak van gezamenlijke uitgangspunten rond EVC benadrukt. Door The European Vocational Training Association (EVTA) zijn vervolgens de thema's die hierbij van belang zijn geïnventariseerd. Omdat de rol van de assessor essentieel is, is gestart met een reference guide voor de assessor en het assessmentproces.

EVTA: Fasen van het EVC proces:

1. Informatie fase (met daarbinnen): briefing aan individu of groep, quick scan met self-assessment tools, intake/oriëntation.
  2. Samenstelling van het portfolio.
  3. Assessment, met daarbinnen:
    - Portfolio assessment (inclusief eventuele verzoeken om aanvullingen als het onvoldoende is)
    - Assessment door een kennis of vaardigheden test. Dit kan een (praktijk)test zijn met een gesprek/interview
    - Rapporteren
  4. Certification. De formele erkenning of waardering.
  5. Nazorg. Dit kan een beroeps- of bezwaarprocedure zijn.
- FTF: al deze fasen zijn onderscheiden en geëxpliciteerd.

EVTA: Assessoren.

6. De rollen van begeleider/adviseur en assessor moeten strikt gescheiden zijn. De taak van de begeleider/adviseur houdt op als het portfolio gereed is en aangeboden wordt voor het assessment.
FTF: kent niet de rol van begeleider/adviseur. De informatiefunctie van deze rol wordt vervuld door FTF medewerkers, en zij zijn op geen enkele wijze betrokken in een inhoudelijk beoordelende rol.
7. Er worden ingangseisen aan de assessor gesteld. Het betekent dat bepaalde competenties vereist worden, waarbij zowel algemene als beroepsspecifieke competenties en vaardigheden nodig zijn. Er is een checklist voor de assessor om te kijken of hij hieraan voldoet.
FTF: Assessoren moeten ervaren zijn. De werving vindt via de opleidingen plaats, waarbij de criteria vermeld worden.
8. Belangrijke kwaliteitsfactor is het ethisch juist omgaan van de assessor met de materialen, instrumenten en kandidaten: de attitude van de assessor.
FTF: assessoren worden getraind, er is intervisie en intercollegiale consultatie tijdens de assessmentdagen. Assessoren van de FTA werken in duo's, waarbij de samenstelling van de duo's wisselt. Informatie uit evaluaties en onderzoek over assessoren wordt zo mogelijk en nodig teruggekoppeld in gesprekken.

EVTA: methodiek en instrumenten

Deze moeten voldoen aan eisen van validiteit en betrouwbaarheid.

9. De validiteitscriteria moeten een juiste balans kennen tussen het erkennen van competenties en de bestaande standaarden/referentiepunten waartegen ze gelegd worden.
10. Een valide EVC traject moet ook betrouwbaar beoordeeld worden.

In deze rapportage worden de bevindingen t.a.v. validiteit en betrouwbaarheid weergegeven.

In enkele EVC kwaliteitscodes wordt expliciet aandacht gevraagd voor het vaststellen van de authenticiteit van (bewijsstukken in) het portfolio. Dit heeft er mede toe geleid dat de FTF kandidaten een verklaring eigen werk op moeten nemen in het portfolio.

2. Onderzoeksvragen en -instrumenten

2.1 Onderzoeksvragen

Het FTF traject is selecterend, waarbij beslissingen over het al dan niet toelaten van kandidaten worden genomen. Daarom worden hoge eisen gesteld aan de kwaliteit van het traject. De centrale vraag of het instrumentarium voldoet aan kwaliteitseisen is uitgewerkt in vijf onderzoeksvragen:

- Wat is de inhoudsvaliditeit van het FTF instrumentarium?
- Wat is de betrouwbaarheid van het FTF instrumentarium?
- Hoe is de normering en cesuur van het FTF instrumentarium?
- Hoe is de bruikbaarheid, geconcretiseerd als transparantie en uitvoerbaarheid, van het FTF instrumentarium?
- Wat is de predictieve validiteit van het FTF instrumentarium?

In het Validerings- en monitoringsplan van oktober 2005 zijn deze onderzoeksvragen verder geoperationaliseerd. Daarbij is verwezen naar de literatuur op het terrein van EVC en kwaliteit en kwaliteitsmeting van toetsen en assessments.

Bij inhoudsvaliditeit betreft het aspecten als relevantie van inhoud en vorm, omvang, niveau, specificiteit, spreiding, éénduidigheid en consistentie.

Bij betrouwbaarheid betreft het objectiviteit, intersubjectiviteit en toepassing van de beoordelingsmethode.

Bij normering en cesuur betreft het de inzichtelijkheid, controleerbaarheid, verdedigbaarheid, bekendheid en functionaliteit van de normen en cesuur.

Bij bruikbaarheid betreft het de transparantie, efficiëntie, eerlijkheid en beschikbare tijd.

Bij de predictieve validiteit gaat het om de relatie van de scores op de FTF onderdelen met studieresultaten na een half jaar respectievelijk een jaar studie.

De operationalisering in het validerings- en monitoringsplan is de basis geweest voor de vragenlijsten en analyses. Daarbij geldt ook voor de validering het cyclische ontwikkelingsgerichte karakter: op basis van ervaringen en resultaten zijn de vragen en instrumenten in de loop van de drie jaren van het experiment bijgesteld.

Omdat het hier een experiment met een beperkte omvang betreft, is zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie verzameld. Bij de kwantitatieve informatie is, door de beperkte omvang van de onderzoeksgroepen, toetsing op statistische significantie van de bevindingen vaak niet mogelijk gebleken. De conclusies en adviezen bij de onderzoeken en evaluaties zijn daarom gebaseerd op de veelheid en variatie in informatie.

De bevindingen van onderzoek en evaluatie vormden de input voor de redesign die elk jaar heeft plaatsgevonden. Ook de onderzoeken en evaluaties zijn elk jaar naar aanleiding van de ervaringen verbeterd en aangepast aan de wijzigingen in het experiment en instrumentarium. Dit betekent dat niet altijd dezelfde informatie van drie jaren beschikbaar is.

Er zijn de volgende data verzameld respectievelijk dataverzamelmethode gebruikt:

- Test- en assessment scores van kandidaten en, voor de FTT, van de referentiegroep.
- Vragenlijsten aan kandidaten en, voor de FTT, de referentiegroep.
- Vragenlijsten aan toetsdeskundigen, beoordelaars en assessoren.
- Studieresultaten in het eerste studiejaar van toegelaten kandidaten.

2.2 Dataverzameling

a) Test- en assessmentscores

Aantallen kandidaten waarvan de scores en opmerkingen van de beoordelingsformulieren zijn geanalyseerd:

	FTT	FTT referentie- groep	FVB	FTA
2005	102	17		63
2006	153	27	17	80
2007	144	-	28	66

In 2005 en 2006 betreft het informatie van alle kandidaten.

In het studiejaar 2006/2007 hebben in december 5 kandidaten de FTT afgelegd en 3 de FTA. Dit betreft de instroom in februari 2007. Deze kandidaten hebben de test en het assessment van 2006 afgelegd, met de daarbij behorende evaluatieformulieren. Deze verschilden van de 2007-instroom en de betreffende resultaten konden daarom niet in de analyses meegenomen worden. In 2007 is de referentiegroep de groep kandidaten die aan de 21+ toelatingstoets deelneemt. Omdat deze test anders van opzet is dan de FTT konden de resultaten niet in de analyses worden meegenomen.

b) Vragenlijsten aan kandidaten

Aantallen kandidaten, waarvan een ingevulde vragenlijst met open en gesloten vragen over het experiment en instrument, de informatievoorziening en testdag, is ontvangen:

	FTT	FTT referentie-groep	FVB	FTA
2005	101	17		63
2006	153	27	-	80
2007	144	87	14	66

De respons is nagenoeg 100 %. De vragenlijsten zijn afgenomen aan het einde van de test-respectievelijk assessmentdag. Bij de FTT kenden de kandidaten op dat moment de uitslag niet. Bij de FTA is deel 1 van de vragenlijst afgenomen, direct na het laatste onderdeel. Deel 2 is ingevuld na het feedbackgesprek, waarin de kandidaat het advies van de assessoren heeft gekregen.

De FVB vragenlijst is meegestuurd met de brief waarin de kandidaat de positieve uitslag heeft ontvangen. In 2006 was dit een nieuw onderdeel en heeft per abuis geen evaluatie van kandidaten plaatsgevonden. In 2007 is dit wel gebeurd, maar het betreft dus een ander type evaluatie omdat de kandidaten de uitslag kenden.

c) Vragenlijsten aan toetsdeskundigen (FVB), beoordelaars (FVB) en assessoren (FTA)

Schriftelijke vragenlijst met open en gesloten vragen over de kandidaten en hun ervaringen met, meningen over en werkwijzen bij de test- respectievelijk het assessment.

FTT	Aantal beoordeelde kandidaten FTT	Aantal FTT toetsdeskundigen	Aantal ontvangen evaluaties
2005	119	5	4
2006	180	5	3
2007	236	5	n.v.t.

Aantal beoordeelde kandidaten is FTT en referentiegroep. Daarbij is in 2007 de beoordeling van de referentiegroep afwijkend omdat andere normen bij de toelating van de 21+ kandidaten zijn toegepast.

In 2006 heeft één van de toetsdeskundigen de FTT (mede) ontwikkeld en derhalve de evaluatie niet ingevuld.

De FTT toetsdeskundigen in 2007 zijn voor het merendeel dezelfde toetsdeskundigen als in 2005 en/of 2006. Omdat de FTT niet fundamenteel qua opzet, inhoud of beoordeling is gewijzigd, en het aantal mogelijke respondenten laag is, is geen evaluatievragenlijst meer afgenomen in 2007.

FVB	Aantal beoordeelde kandidaten FVB	Aantal FVB beoordelaars	Aantal ontvangen evaluaties
2006	21	6	5
2007	28	14	6

In 2007 hebben zes beoordelaars één FVB kandidaat beoordeeld en drie beoordelaars hebben twee kandidaten beoordeeld. Dit is van diverse beoordelaars de reden dat geen evaluatie is ingevuld en de respons laag lijkt.

FTA	Aantal beoordeelde kandidaten FTA	Aantal FTA beoordelaars	Aantal ontvangen evaluaties
2005	63	12	9
2006	80	18	15
2007	69	21	11

Elke kandidaat is beoordeeld door 2 assessoren.

In 2005 is een eerste, beperkte, vragenlijst voorgelegd.

In 2007 hebben meerdere assessoren twee of drie kandidaten beoordeeld; dit is voor een aantal assessoren de reden om de evaluatie niet in te vullen.

d) Studieresultaten in het eerste studiejaar van de toegelaten kandidaten en referentiegroep

Na één semester is bekeken of de student doorgaat of gestopt is met de studie. Tevens is nagevraagd wat het voorlopig studieadvies is. Deze informatie is in de februari-vragenlijst opgevraagd bij de kandidaten zelf en de informatie is opgevraagd bij de opleidingen. Na één semester is op deze manier van ongeveer 90 % van de FTF studenten en referentiegroep het studieresultaat bekend.

Na één studiejaar is via het centrale administratiesysteem bekeken of de student doorgaat of gestopt is met de studie, of het propedeutisch examen gehaald is en wat het aantal behaalde studiepunten is van de kandidaten die hebben deelgenomen aan het competentie-examen. Op deze manier is van alle kandidaten informatie bekend, waarbij de inschatting is dat de volledigheid van deze informatie in november ongeveer 90 % is.

2.3 Beantwoording onderzoeksvragen

Bronnen voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen:

1. Inhoudsvaliditeit: a, b, c
2. Betrouwbaarheid: a, b, c
3. Normering en cesuur: a, c
4. Bruikbaarheid: b, c
5. Predictieve validiteit: a, d

2.4 Deelrapportages

In de loop van het experiment zijn vele deelrapportages uitgebracht. In 2007 is per instrument een eindrapportage opgesteld, waarin de bevindingen over de drie jaren heen zijn opgenomen en die de basis vormen van deze rapportage. Zie de lijst in de bijlage.

3. Fontys Toelatings Test (FTT)

De FTT bestaat uit de onderdelen

1. Selfassessment 8 hbo begincompetenties
2. Proeven van bekwaamheid van verbale en non-verbale capaciteiten (7 DAT onderdelen)
3. Selfassessment leergedrag
4. Selfassessment studie-interesses

Voor de onderdelen 1 t/m 3 wordt een conclusie gegeven op een driepuntsschaal: +/-voldoende, ±/twijfelachtig. -/onvoldoende. In het advies dat de toetsdeskundige uitbrengt aan de toelatingscommissie worden de resultaten als zodanig alsmede de samenhang, zo nodig in relatie tot de opleiding van keuze, beoordeeld om tot een eindoordeel voor de FTT te komen. Bij onderdeel 4 wordt beoordeeld of de resultaten in het verlengde liggen van de opleiding van keuze waarna dit, indien noodzakelijk, als aandachtspunt voor het assessment wordt genoteerd. Dit onderdeel weegt niet mee in het eindoordeel voor al dan niet toelating tot de volgende fase van het FTF traject. De normering en cesuur is uitgewerkt in een document voor de toetsdeskundigen.

3.1 Algemene waardering

Aan kandidaten, referentiegroep en toetsdeskundigen is gevraagd een rapportcijfer te geven voor de kwaliteit van de FTT om een totaalindruk te krijgen. De gemiddelde cijfers zijn:

	2005	2006	2007
• Kandidaten	7,3	7,3	7,4
• Referentiegroep	7,5	7,3	7,0 (*)
• Toetsdeskundigen	7,3	8,3	(**)

In elk jaar gaven slechts enkele kandidaten een onvoldoende.

(*) In 2007 was de FTT voor de referentiegroep anders opgezet en dit waarderingscijfer is daarom niet helemaal vergelijkbaar.

(**) Er zijn 5 toetsdeskundigen in 2007, waarvan de meeste de evaluatie in 2005 en/of 2006 hebben ingevuld. Omdat de FTT in 2007 niet fundamenteel is aangepast, is de vragenlijst gezien het aantal respondenten niet meer afgenomen.

3.2 Inhoudsvaliditeit

Toetsdeskundigen

Alle toetsdeskundigen (n=4 resp. 3) in beide jaren vinden

- dat het geheel aan competenties en capaciteiten die in de FTT beoordeeld worden, datgene representeert, wat essentieel is om een hbo-opleiding te kunnen volgen
- dat het geheel aan testvormen goed aansluit bij de functie van de FTT
- dat de FTT van voldoende omvang is om een oordeel te vellen
- dat de FTT niet korter/efficiënter kan.

Voor elk van de onderdelen van de FTT geldt, naar de mening van de toetsdeskundigen:

- ze representeren de competenties, het leergedrag of kwaliteiten die gemeten worden
- de opdrachten hebben het adequate niveau
- ze zijn van voldoende omvang
- de opdrachten zijn éénduidig (niet voor meerdere interpretaties vatbaar)
- en kandidaten kunnen hun kwaliteiten tonen.

Analyse testcores

In de factoranalyse van de testcores komt naar voren dat de FTT uit vier componenten bestaat, die vrijwel geheel overeen komen met de FTT onderdelen (selfassessment competenties en studiegedrag, proeven van bekwaamheid valt uiteen in twee componenten, welke sporen met verbale en niet verbale vaardigheden, leerstrategieën). In de factoranalyse is onderdeel 4 niet meegenomen omdat deze in het eindoordeel niet meeweegt.

De spreiding in scores bij de onderdelen van de FTT is voldoende tot goed.

Als gekeken wordt naar de prestaties van de kandidaten naar vooropleiding dan presteren kandidaten met een vwo-vooropleiding het beste.

Als gekeken wordt naar de prestaties van de kandidaten naar domein van de opleiding die ze willen gaan volgen, dan presteren kandidaten die opteren voor een economische opleiding slechter en kandidaten voor een technische of gezondheidszorgopleiding iets beter dan het gemiddelde.

Beide bevindingen zijn in lijn met ervaringen binnen de propedeuse van hbo-opleidingen.

Kandidaten en referentiegroep

Ongeveer 80 % van de kandidaten vindt de FTT een geschikte manier van testen voor hem.

Diegenen die dit een minder geschikte manier vinden, hebben liever een gesprek.

Bij alle onderdelen van de FTT vindt 75 tot 90 % van de kandidaten dat deze het goede niveau had (niet te moeilijk of gemakkelijk).

Ongeveer 30 % van de kandidaten vindt dat hij kwaliteiten voor het hbo heeft, waar in de FTT niet naar gevraagd is. In de toelichting worden met name kwaliteiten genoemd, die in de FTA aan bod komen, zoals motivatie voor de opleiding en sociaal-communicatieve competenties. De reacties van de referentiegroep verschillen niet noemenswaardig van die van de groep kandidaten.

Van de kandidaten vindt ruim 40 % het selfassessment hbo begincompetenties het meest waardevolle onderdeel en bijna 40 % vindt dit van de proeven van bekwaamheid.

3.3 Betrouwbaarheid

Toetsdeskundigen

De meeste toetsdeskundigen (n=4 resp. 3) vinden het niet moeilijk om van de oordelen op de onderdelen en de beoordeling van de samenhang te komen tot een eindoordeel op de FTT. Ze kunnen met de beoordelingsschalen uit de voeten.

Voor de onderdelen geldt dit eveneens: de toetsdeskundigen vinden het niet moeilijk of een klein beetje moeilijk om tot een oordeel te komen en ze kunnen met de beoordelingsschaal uit de voeten.

Analyse testcores

Voor het selfassessment is de Cronbach's alpha van de scores op de acht competenties en studiegedrag 0,89 en voor de proeven van bekwaamheid is dit 0,80 voor de verbale component en 0,78 voor de niet-verbale component. De betrouwbaarheid van deze onderdelen is daarmee goed.

Kandidaten en referentiegroep

Ongeveer 80 % van de kandidaten vindt dat hij zijn kwaliteiten heeft kunnen tonen bij de verschillende onderdelen van de FTT. Meest genoemde reden voor het niet kunnen tonen van kwaliteiten is te weinig tijd bij de proeven van bekwaamheid

3.4 Normering en cesuur

De normering en cesuur is beschreven, waarbij voor de selfassessments de 70% norm van de Fontys CompetentieWijzer wordt gehanteerd en bij de DAT de normtabel van havo-5. De cesuur is gebaseerd op de scores op de onderdelen en de consistentie daartussen.

Toetsdeskundigen

(Bijna) alle toetsdeskundigen (n=4 resp.3) vinden de gehanteerde normen voor de beoordeling van de FTT als geheel voldoende of goed. Ook voor elk van de onderdelen vinden ze de normering goed.

De toetsdeskundigen vinden de cesuur voor alle onderdelen van de FTT goed: kandidaten die de competenties of kwaliteiten bezitten komen tot een goed resultaat en de anderen niet.

Analyse testcores

In 2006 kenden enkele onderdelen relatief vaak het oordeel “±/twijfelachtig”. Dit betekent dat toetsdeskundigen deze beoordeling in samenhang met de scores op andere onderdelen moet

wegen. Dit maakt de toepassing van de normering en cesuur minder transparant. In 2007 is de normering en cesuur aangescherpt. De indruk is dat dit tot een iets hogere cesuur heeft geleid (gelijk aantal kandidaten met voldoende beoordeling, minder met het oordeel twijfelachtig en iets meer met het oordeel onvoldoende).

3.5 Bruikbaarheid (transparantie)

Toetsdeskundigen

Toetsdeskundigen (n=4 resp. 3) gaven in 2005 gemiddeld een 8,0 en in 2006 gemiddeld een 8,7 voor de informatie voor toetsdeskundigen. De instructie bevat (meer dan) voldoende informatie en deze informatie is duidelijk. De schriftelijke en mondelinge instructies bieden goed inzicht in hetgeen van toetsdeskundigen verwacht wordt en ze bieden voldoende voorbereiding op de taken.

In toetsdeskundigen vinden de taken op de testdag veel, maar te doen, of precies goed.

Kandidaten

De kandidaten geven in opeenvolgende jaren, gemiddeld het volgende cijfer voor de kwaliteit van de informatie over de FTT: een 7,3 vervolgens 7,3 en in 2007 is dit 7,6.

Rond de 90 % van de kandidaten vindt de informatie op de website en de informatie rond aanmelding en deelname voldoende, duidelijk en op tijd. De instructies tijdens de testdag worden als goed beoordeeld.

Ongeveer 80 tot 90 % van de kandidaten vindt het aantal en de omvang van de opdrachten op de testdag goed. Bijna alle kandidaten vinden de accommodatie en verzorging van de testdag (zeer) geschikt.

3.6 Predictieve validiteit

De studieresultaten na een half jaar en na een jaar zijn gerelateerd aan de FTT scores. Op basis van de informatie uit diverse bronnen zijn indicatoren voor de studieresultaten ontwikkeld en is getoetst op significantie van verschillen tussen groepen met behulp van kruistabellen. Gezien de omvang van de groepen zijn de volgende bevindingen indicatief.

Bij de pilotgroep 2005 bleken kandidaten die op alle onderdelen positief scoorden, na een half jaar betere studieresultaten te hebben, dan kandidaten die op één onderdeel of op de consistentie onvoldoende scoorden. Dit heeft er mede toe geleid dat in 2006 voor deze kandidaten de Fontys Verkorte Beoordeling ontwikkeld is. Uit de analyse van de studieresultaten na één jaar voor de 2005 pilotgroep kwam dit beeld nog steeds naar voren.

Voor de instroomgroep 2006 geldt een zelfde bevinding. Het FTT resultaat van elke student was ingedeeld naar drie niveau's: net voldoende, ruim voldoende en goed. Studenten met een goede FTT score (die meestal via de FVB ingestroomd waren) hadden betere resultaten (stopten minder vaak en hadden vaker een voorlopig positief advies) dan de andere studenten. Studenten die net aan de eisen voldeden, hadden iets slechtere studieresultaten na een half jaar, dan studenten die er ruim aan voldeden.

3.7 Conclusie

Uit de beschikbare informatie komt naar voren dat studenten met goede resultaten op de FTT als geheel, iets betere studieresultaten hebben in de propedeuse, dan studenten met minder goede FTT resultaten.

Op basis van de huidige data kunnen we veronderstellen dat de FTT als geheel en de onderdelen van de FTT voldoende valide zijn, dat de onderdelen voldoende intern consistent zijn en voldoende betrouwbaar en dat de FTT transparant is. De gehanteerde normering en cesuur is voor toetsdeskundigen hanteerbaar en zij vinden deze passen bij de functie van de FTT, het bepalen of de kandidaat beschikt over een hbo beginniveau dat gelijkwaardig is aan dat van de gemiddelde reguliere hbo-student.

4. Fontys Verkorte Beoordeling (FVB)

De Fontys Verkorte Beoordeling (FVB) bestaat uit één onderdeel: het portfolio. Kandidaten die op alle onderdelen van de Fontys Toelatings Test (FTT) alsmede op de consistentie tussen scores op de FTT-onderdelen een voldoende scoren, worden toegelaten tot de Fontys Verkorte Beoordeling. Dat betekent dat het portfolio van de betreffende kandidaat, als dit compleet en toegankelijk is aangeleverd, door een FVB beoordelaar wordt bekeken. Hij beoordeelt of de kandidaat beschikt over (6 van) de 8 hbo begincompetenties en er een voldoende beeld is van opleiding en beroep. Als het portfolio voldoende bewijzen aandraagt, wordt de kandidaat toegelaten. Als het portfolio onvoldoende bewijzen bevat of als er onvoldoende zekerheid is over de bewijslast, dan wordt het traject voor het Fontys Toelatings Assessment gestart. De FVB is ingesteld in 2006, naar aanleiding van de analyse van de relatie met studieresultaten na een half jaar van de instroomgroep 2005.

4.1 Algemene waardering

Aan kandidaten en beoordelaars is gevraagd een rapportcijfer te geven voor de kwaliteit van de FVB om een totaalindruk te krijgen. De gemiddelde cijfers zijn:

	2006	2007
• Kandidaten		8,1
• Beoordelaars	7,2	7,5

In 2006 is per abuis aan kandidaten geen evaluatieformulier voorgelegd. De kandidaten in 2007 hebben de FVB beoordeeld nadat zij een (positieve) uitslag hebben gekregen. Afgewezen kandidaten gaan naar de FTA en zijn er niet van op de hoogte aan de FVB te hebben deelgenomen.

4.2 Inhoudvaliditeit

Alle beoordelaars in beide jaren (n=5 resp. 6) vinden:

- dat het geheel aan competenties en aspecten die in de FVB beoordeeld worden, datgene representeert, wat essentieel is om een hbo-propedeuse met succes te kunnen volgen
- dat het instrument portfolio voldoende of goed aansluit bij de functie, namelijk het selecteren van kandidaten die in staat zijn de propedeuse met succes te kunnen volgen
- dat de FVB van voldoende omvang is om een advies op te baseren.

De FVB kent een klein aantal kandidaten waarbij het portfolio op zeer veel indicatoren beoordeeld moet worden (in totaal meer dan 50 indicatoren voor competenties, oriëntatie op studie en beroep, kwantiteit en variëteit in de bewijslijst, algemene indruk etc.). Omdat hierdoor regelmatig indicatoren niet beoordeeld zijn, is statistische analyse niet mogelijk gebleken. Wel is dit mogelijk voor de eindbeoordeling op de competenties.

De meeste competenties en de oriëntatie op studie en beroep hebben voldoende spreiding in scores: 55 tot 70 % van de kandidaten beheerst de competentie, 20 tot 30 % niet en bij 10 tot 20 % is dit niet duidelijk.

De factoranalyse onderscheidt vier componenten bij de eindbeoordeling van competenties en oriëntatie op studie en beroep. Daarbij zijn probleemoplossend en organiserend vermogen en opleidings- en beroepsbeeld de eerste component, lerend en reflecterend vermogen de tweede, communicatief en analyserend vermogen en vermogen tot transfer vormen de derde component en de vierde is samenwerkend vermogen.

Vwo-ers presteren beter op de FVB dan havisten. Er is geen duidelijk verschil in prestaties tussen kandidaten naar domein van opleiding.

Bijna alle kandidaten (n=14) geven aan de gevraagde kwaliteiten te hebben kunnen tonen in het portfolio.

Ongeveer 1/3 deel van de kandidaten vindt dat hij andere kwaliteiten voor het hbo heeft, waar in het portfolio niet naar gevraagd is. Zij noemen kwaliteiten als creativiteit, interactie met mensen en sport. Op de vraag welke kwaliteiten ze op de assessmentdag hadden kunnen tonen,

geven de meeste kandidaten aan, dat de assessoren dan een duidelijker/persoonlijker beeld van hem/haar hadden kunnen vormen.

4.3 Betrouwbaarheid

De beoordelaars in beide jaren vinden de beoordelingscriteria en normen bij vrijwel alle onderdelen niet moeilijk toe te passen. Er zijn enkele indicatoren die moeilijk te waarderen zijn, zoals die van de competentie vermogen tot transfer. Er zijn meestal voldoende aanknopingspunten in het portfolio om de waardering bij een competentie te onderbouwen. Beoordelaars vinden het niet of een beetje moeilijk om van de waarderingen op indicatoren en/of competenties tot een conclusie/oordeel te komen.

De betrouwbaarheid van de componenten uit de factoranalyse ligt tussen de 0,84 en 0,91. Er lijkt geen samenhang te zijn tussen beoordelaar en resultaat (meer of minder streng beoordelen). Wel komt naar voren dat ervaring met FVB/FTA portfolio beoordeling noodzakelijk is en dat intervisie en afstemming door beoordelaars gewenst is.

Alle FVB kandidaten vinden het portfolio een adequate manier van testen voor hem/haar. Ze geven soms aan dat je er zelf ook van leert.

4.4 Normering en cesuur

Alle beoordelaars in beide jaren vinden de gehanteerde beoordelingscriteria en normen voor de beoordeling van de FVB voldoende of goed.

In 2007 is de cesuur strikter aangegeven en gehanteerd dan in 2006. Er is aangegeven dat kandidaten over ten minste 6 van de 8 competenties moeten beschikken. Omdat assessoren bij de beoordeling op één of twee competenties soms onzeker zijn, kan niet altijd aan deze (hoge) cesuur met zekerheid voldaan worden. Beoordelaars geven dan aan “onzeker” te zijn over de inschatting dat de kandidaat evenveel kans op studiesucces heeft in de propedeuse dan de gemiddelde reguliere kandidaat. Dit betekent dat de kandidaat de FTA moet afleggen. Deze onzekerheid kan er mede oorzaak van zijn dat in 2007 minder kandidaten direct na de FVB zijn toegelaten, maar dat van de FVB gezakten er veel meer voor de FTA slaagden dan in 2007.

4.5 Bruikbaarheid (transparantie)

Beoordelaars gaven in 2006 gemiddeld een 7,8 en in 2007 gemiddeld een 8,2 voor de informatie en instructies over de FVB (n=5 resp. 6). De instructie bevat (meer dan) voldoende informatie en deze informatie is duidelijk. De schriftelijke en mondelinge instructies bieden voldoende voorbereiding op de taken als beoordelaar.

In 2006 was 2,5 uur en in 2007 was 2 uur beschikbaar voor de beoordeling van het portfolio. De beoordelaars vinden dit krap maar te doen. Dit geldt overigens als de beoordelaar ingewerkt is; in de beginfase is meer tijd per portfolio nodig.

De FVB kandidaten (n=14) geven gemiddeld het cijfer 8,1 voor de kwaliteit van de informatie over het portfolio. In vergelijking met FTA kandidaten besteden FVB kandidaten meer tijd aan het samenstellen van het portfolio.

4.6 Predictieve validiteit

De studieresultaten van de FVB instroomgroep 2006 na één semester zijn bekeken. De betreffende kandidaten gaan vaker door met de studie (dus stoppen minder) dan de kandidaten die via de FTA zijn ingestroomd of in vergelijking met de referentiegroep. Ook hebben de FVB kandidaten vaker een voorlopig positief studie-advies dan de andere twee groepen.

4.7 Conclusie

Uit de beschikbare informatie komt naar voren dat studenten die via FVB zijn toegelaten minder vaak stoppen met de studie en betere studieresultaten na één semester hebben, dan de FTA studenten of de referentiegroep. Op basis van de beschikbare data zijn er indicaties dat de FVB voldoende valide en intern consistent is, en voldoende betrouwbaar en transparant. De beoordelaars kunnen de normering en cesuur toepassen en zij vinden deze geschikt voor de

functie van de FVB, namelijk met voldoende zekerheid bepalen of de kandidaat beschikt over een instroomniveau dat gelijkwaardig is aan dat van gemiddelde reguliere studenten in de propedeuse.

5. Fontys Toelatings Assessment (FTA)

Het Fontys Toelatings Assessment (FTA) bestaat uit drie onderdelen

1. Het portfolio
2. De casus
3. Het criterium gericht interview (gesprek).

Elke kandidaat wordt op deze drie onderdelen beoordeeld door twee assessoren. De assessoren beoordelen de kandidaat bij elk instrument op aangegeven indicatoren bij 8 hbo-begincapaciteiten en oriëntatie op studie en beroep. De 8 hbo begincapaciteiten zijn communicatief vermogen, samenwerkend vermogen, analyserend vermogen, probleemoplossend vermogen, organiserend vermogen, vermogen tot transfer, lerend vermogen en reflecterend vermogen. Oriëntatie op studie en beroep betreft opleidingsbeeld en –motivatie en beroepsbeeld en –motivatie. De assessor beoordeelt de kandidaat ten opzichte van de gemiddelde reguliere propedeusestudent in (het domein van) de opleiding waarvoor de kandidaat wenst te worden toegelaten.

In 2005 en 2006 kende de FTA tevens een performance. Kandidaten moesten in een groep van 4 een samenwerkingsopdracht uitvoeren, die geobserveerd en beoordeeld werd door twee assessoren, die de betreffende vier kandidaten op die dag beoordeelden. De performance is, naar aanleiding van de onderzoeks- en evaluatie-informatie uit 2005 en 2006, in 2007 niet meer opgenomen:

- Uit de analyse van de assessmentcores bleek dat veel kandidaten bij drie capaciteiten op meerdere indicatoren niet beoordeeld werden. Daarnaast was de spreiding van de beoordeling laag: het percentage kandidaten dat onvoldoende scoorde op indicatoren bij de drie andere capaciteiten was laag.
- Assessoren en kandidaten vonden de performance het minst waardevolle onderdeel van de FTA. Enkele assessoren gaven aan, dat de FTA korter kon, waarbij de performance kon vervallen.
- In toelichtingen bij open vragen gaven kandidaten regelmatig aan, de samenwerkingsopdracht onduidelijk te vinden of niet geschikt omdat zij hierbij beïnvloed werden door de andere kandidaten.
- Vanwege de samenwerkingsopdracht kende de assessmentdag voor kandidaten lange wachttijden. Dit werd door kandidaten vaak als negatief aspect van de FTA genoemd.
- Uit signalen van de assessoren werd duidelijk dat de FTA voor maar enkele kandidaten (belangrijke) aanvullende informatie gaf, die van (doorslaggevende) betekenis was voor de einduitslag.

5.1 Algemene waardering

Aan kandidaten en assessoren is gevraagd een rapportcijfer te geven voor de kwaliteit van de FTA. De gemiddelde cijfers zijn:

	2005	2006	2007
• Kandidaten	7,6	7,6	7,6
• Assessoren	7,8	7,7	8,0

Bijna niemand van de kandidaten geeft de FTA een onvoldoende.

5.2 Inhoudvaliditeit

Assessoren

Aan assessoren is per capaciteit en voor opleidings- en beroepsbeeld gevraagd of de indicatoren een goede operationalisatie kennen in indicatoren. Dit is zowel gevraagd voor het domeinspecifieke perspectief als voor het perspectief van algemeen hbo beginniveau.

Bijna alle assessoren in 2006 en 2007 (n=15 resp. 11) vinden de indicatoren een voldoende of goede operationalisatie, domeinspecifiek en algemeen hbo.

Op basis van de reacties in 2006 zijn enkele indicatoren aangepast of vervallen in 2007. Ook in 2007 zijn enkele verbetervoorstellen voor de indicatoren naar voren gebracht.

De meeste reacties zijn ontvangen op de competentie vermogen tot transfer. De reacties betreffen niet zozeer de operationalisatie als wel de koppeling aan de FTA-onderdelen.

Bijna alle assessoren in beide jaren vinden

- dat de competenties en opleidings- en beroepsbeeld die in de FTA beoordeeld worden, voldoende of goed de hbo-begincompetenties weergeven die nodig zijn om een bepaalde hbo-opleiding met succes te kunnen volgen
- dat het geheel aan assessmentvormen goed aansluit bij de functie van de FTA
- dat de FTA van voldoende omvang is om een oordeel te vellen
- dat de FTA niet korter/ efficiënter kan.

Voor elk van de onderdelen van de FTA geldt, naar de mening van de assessoren:

- de opdrachten hebben het adequate niveau
- ze zijn van voldoende omvang
- de opdrachten zijn éénduidig (niet voor meerdere interpretaties vatbaar)
- en kandidaten kunnen hun kwaliteiten tonen.

Analyse assessmentscores

Enkele competenties kennen een lage spreiding. Zo scoort ongeveer 90% van de kandidaten voldoende bij samenwerkend vermogen. In 2007 kent reflecterend vermogen de grootste spreiding: tweederde van de kandidaten scoort deze voldoende.

Vanwege de vele significante relaties tussen de oordelen op de competenties en indicatoren van de FTA is een factoranalyse uitgevoerd.

De beoordeling op de competenties en opleidings- en beroepsbeeld kent twee clusters:

- analyserend, probleemoplossend, organiserend, reflecterend vermogen, opleidings- en beroepsbeeld
- samenwerkend en lerend vermogen.

De competenties communicatief vermogen en vermogen tot transfer kennen op beide clusters een minder sterke binding.

Bij de factoranalyse van de competenties en opleidings- en beroepsbeeld, komen de componenten bij bijna alle competenties en opleidings- en beroepsbeeld precies overeen met de beoordelingsvorm (portfolio, casus en interview) waarin ze beoordeeld zijn.

Van het portfolio en de casus is geen factoranalyse mogelijk vanwege het ontbreken van veel oordelen. Voor het criteriumgericht interview geldt dat de clusters in het verlengde liggen, van de clustering zoals bij de eindoordelen op de competenties

Als gekeken wordt naar de prestaties van de kandidaten naar vooropleiding dan presteren kandidaten met een vwo-vooropleiding het beste.

Als gekeken wordt naar de prestaties van de kandidaten naar domein van de opleiding die ze willen gaan volgen, dan presteren kandidaten voor het economische domein het slechtst en voor gezondheidszorg het best.

Beide bevindingen zijn in lijn met ervaringen binnen de propedeuse van hbo-opleidingen.

Kandidaten

In 2006 vond 86 % van de kandidaten de FTA een geschikte manier van testen. In 2007 is dit 95 %.

Mogelijk heeft het vervallen van de performance aan deze hogere waardering bijgedragen. Bij alle onderdelen van de FTA vindt 85 tot 95 % van de kandidaten dat deze het goede niveau had (niet te moeilijk of gemakkelijk).

Ongeveer 15% van de kandidaten vindt dat hij kwaliteiten voor het hbo heeft, waar in de FTA niet naar gevraagd is. In de toelichting worden kwaliteiten genoemd als creativiteit, goed kunnen samenwerken en doorzettingsvermogen, Engelse taal, economisch inzicht. Twee-derde van de kandidaten vindt het gesprek het meest waardevolle onderdeel van de FTA en een-derde vindt dit van het portfolio.

5.3 Betrouwbaarheid

Assessoren

De meeste assessoren vinden dat er weinig competenties moeilijk te waarderen zijn. Bijna alle assessoren vinden dat er meestal voldoende aanknopingspunten zijn, om de beoordeling van de competentie opleidingsspecifiek te onderbouwen. Ongeveer de helft van de assessoren vindt het niet moeilijk om tot een eindoordeel (inschatten succeskans van de kandidaat) te komen en ongeveer de helft vindt dit een beetje moeilijk.

Bij de onderdelen van de FTA geldt een vergelijkbaar beeld. De meeste assessoren vinden weinig indicatoren moeilijk te waarderen. Er zijn voldoende aanknopingspunten om de beoordeling te onderbouwen en het geven van een oordeel is niet of een beetje moeilijk.

De meeste assessoren geven aan dat er bijna nooit een (substantieel) verschil van mening was in de beoordeling met de collega-assessor. Alle assessoren geven aan, dat bij verschil van mening, het (zeer) gemakkelijk was om het met elkaar eens te worden.

Analyse testcores

Voor het eindoordeel bij de FTA op de hbo begincompetenties en oriëntatie op studie en beroep is de Cronbach's alpha voor de eerste component 0,93 en de tweede 0,61.

Het is niet mogelijk gebleken om de betrouwbaarheid van de onderdelen van de FTA te berekenen. Bij alle drie de onderdelen zijn er bij veel kandidaten veel niet of niet duidelijk beoordeelde indicatoren.

In 2006 is gekeken naar het slagingspercentage per assessor. Daarbij bleken er grote verschillen te zijn tussen assessoren (van 33 % tot 100 % geslaagd). Door feedback, aanscherping van de normering, aandacht hiervoor in de assessorentraining, verandering in de planning van assessoren en assessorenduo's en de ervaring die assessoren hebben opgedaan is dit verbeterd in 2007. In 2007 zijn de verschillen veel minder groot en zijn er geen "uitschieters" meer.

Kandidaten

De meeste kandidaten vinden dat hij zijn kwaliteiten heeft kunnen tonen bij de verschillende onderdelen van de FTA. Voor het portfolio is dit zelfs 94%.

In 2007 is gevraagd of het gedrag van de assessoren tijdens het interview de prestatie heeft beïnvloed. 42 % van de kandidaten zegt dat de assessoren de prestatie niet hebben beïnvloed. 39 % geeft aan dat zij de prestatie positief hebben beïnvloed. Het betreft dan zaken als rustig zijn, op gemak stellen. 19 % geeft aan dat het gedrag de prestatie negatief heeft beïnvloed. Het betreft dan zaken als ze maakten me zenuwachtig, ze lieten me twijfelen. Als het antwoord gerelateerd wordt aan de uitslag dan blijken kandidaten die een negatieve invloed aangeven, iets vaker te zakken voor de FTA. Zowel in 2006 als 2007 werd een negatieve invloed iets vaker genoemd bij bepaalde assessorenduo's.

5.4 Normering en cesuur

Assessoren

Alle assessoren vinden dat het portfolio en het criterium gericht interview voldoende of goed onderscheidend zijn: diegenen die de competenties beheersen komen tot een goed resultaat en anderen niet. Voor de casus zijn er enkele assessoren die dit niet vinden (casus te weinig opleidingsspecifiek of de uitwerking biedt te weinig aanknopingspunten).

Alle assessoren geven aan dat er regelmatig of vaak dezelfde uitgangspunten of regels zijn toegepast bij het inschatten van de succeskans (eindoordeel FTA).

Het eindoordeel van de FTA is het inschatten van de kans op studiesucces in de propedeuse: kleiner dan, gelijk aan of groter dan dat van de gemiddelde reguliere propedeusestudent. Aan assessoren is gevraagd wat zij als de gemiddelde reguliere propedeusestudent beschouwen. De meeste assessoren definiëren dit als de havist met het goede profiel, die de havo zonder al te veel problemen heeft doorlopen, geïnteresseerd/gemotiveerd is. Daarbij worden soms nog specifieke kenmerken genoemd zoals met bijbaantjes, met niet altijd een duidelijk beroepsprofiel. Bijna alle assessoren gaven aan met collega-assessoren te hebben gesproken over het profiel van deze propedeusestudent. Daarbij waren er nauwelijks verschillende meningen over het profiel.

Analyse assessment scores

In 2006 en 2007 zijn alle kandidaten met vijf of minder competenties voldoende gezakt voor de FTA en bijna alle met 7 of meer voldoende zijn geslaagd. Van kandidaten met 6 voldoende competenties is ongeveer de helft geslaagd en de helft gezakt. In 2007 zijn alle kandidaten met 6 competenties voldoende geslaagd.

Kandidaten

Kandidaten krijgen op de assessmentdag feedback. Daarbij vernemen zij het advies dat de assessoren uitbrengen alsmede een toelichting op de beoordeling van de competenties, opleidings- en beroepsbeeld.

Alle kandidaten met een positieve uitslag vinden deze terecht. Van de kandidaten met een negatief advies vindt ongeveer driekwart dit niet terecht.

De meeste kandidaten vinden de feedback nuttig en waardevol en willen er iets mee doen.

5.5 Bruikbaarheid (transparantie)

Assessoren

De gemiddelde cijfers voor de kwaliteit zijn:

	2005	2006	2007
• Handleiding voor assessoren	8,2	7,6	7,6
• Assessortraining	7,7	6,9	7,6

De handleiding bevat voldoende informatie en is duidelijk. De assessortraining biedt voldoende inzicht in hetgeen van assessoren wordt verwacht en het biedt een voldoende voorbereiding op de taken. De beoordelingsformulieren zijn duidelijk. Assessoren vinden ze wel erg uitgebreid met nogal wat herhalingen.

De meeste assessoren vinden het aantal te beoordelen onderdelen en kandidaten op één dag veel, maar te doen. De meeste assessoren vinden de beschikbaarheid van 2 uur en 45 minuten voor de beoordeling van een kandidaat krap maar te doen. Daarbij is aangegeven dat dit geldt voor ervaren assessoren en dat dit zonder tijd is voor de planning en voorbereiding.

Kandidaten

De gemiddelde cijfers voor de kwaliteit zijn:

	2005	2006	2007
• Informatie over het portfolio	7,5	7,9	7,9
• Informatie over de assessmentdag	7,2	7,2	7,3

Bijna alle kandidaten vinden de informatie om het portfolio te kunnen samenstellen voldoende, duidelijk en op tijd.

90 % van de kandidaten vindt de informatie over de assessmentdag voldoende, duidelijk en op tijd. Enkele kandidaten noemen daarbij dat dit zeker geldt, gezien de vakantieperiode waarin het assessment wordt afgenomen.

Alle kandidaten vinden de instructie tijdens de assessmentdag goed (75%) of voldoende (25%). Bijna alle kandidaten (97%) vinden het aantal en de omvang van de activiteiten voor één dag precies goed.

Bijna alle kandidaten vinden de accommodatie en verzorging (zeer) geschikt.

Het samenstellen van het portfolio kost vrijwel alle kandidaten 10 tot 24 uur tijd. In 2005 en 2006 was het iets minder dan in 2007.

5.6 Predictieve validiteit

In 2005 zijn de onderdelen van het portfolio niet als zodanig beoordeeld. Daarom kan de relatie met de studieresultaten in het eerste studiejaar niet bekeken worden. In 2006 zijn de onderdelen wel beoordeeld met “voldaan/niet voldaan”. De beoordeling hiervan was te weinig onderscheidend (bij toegelaten kandidaten meestal “voldaan”) om de relatie met studieresultaten te onderzoeken.

Omdat de kandidaten over bijna alle begincompetenties moeten beschikken om toegelaten te worden, is het niet mogelijk om de relatie met studieresultaten van competenties te onderzoeken. Wel is gekeken naar de samenhang tussen aantal voldoende competenties en studieprestaties. Studenten die alle competenties voldoende scoren, stoppen iets minder vaak met de studie, dan diegenen die niet alle competenties voldoende scoren.

In 2006 hebben assessoren op basis van het portfolio de kans op studiesucces ingeschat: kleiner dan, gelijk aan of groter dan de gemiddelde reguliere student in de propedeuse. Er is geen relatie van de inschatting van assessoren met het stoppen/doorgaan met de studie na een half jaar. Wel lijkt er, voor studenten die doorgaan met de studie, een relatie te zijn: studenten waarvan de assessoren de succeskans groter inschatten, hebben betere studieresultaten en studenten waarvan de assessoren de succeskans kleiner inschatten, hebben slechtere studieresultaten dan gemiddeld.

5.7 Conclusie

Op basis van het portfolio geven assessoren een inschatting van de kans op studiesucces in de propedeuse in vergelijking met de gemiddelde reguliere student in de propedeuse. Kandidaten waarvan een kleinere kans wordt ingeschat halen minder vaak de FTA en presteren in de propedeuse minder goed dan de andere kandidaten. Kandidaten waarvan een grotere kans op studiesucces wordt ingeschat, halen de FTA en hebben iets betere studieprestaties in de propedeuse.

Op basis van de huidige data kunnen we veronderstellen dat de FTA als geheel voldoende valide is, dat de competenties en oriëntatie op studie en beroep voldoende intern consistent zijn en dat de FTA voldoende betrouwbaar en transparant is. Er is binnen de assessoren voldoende overeenstemming over de toe te passen normen en cesuur en ze vinden het aangereikte instrumentarium voldoende hanteerbaar. Zij vinden deze passen bij de functie van de FTA, het bepalen of de kandidaat beschikt over het hbo beginniveau voor een opleiding in het domein van keuze, dat gelijkwaardig is aan dat van de gemiddelde reguliere hbo-student.

6. Conclusies Validering

Is er met autoriteit gemeten?

Procedures voor kwaliteit:

Als we FTF toetsen aan internationale richtlijnen

- uit de “Code of practice for the admissions to higher education” van de QAAHE uit de UK (de Engelse “NVAO”) dan wordt in voldoende mate aan de relevante ijkpunten voldaan
- uit de Reference Guide for Accreditation of Prior Learning van de European Vocational Training Association (EVTA) dan zijn de processen en procedures bij FTF volgens deze richtlijnen ingericht.

De procedures en instrumenten bij Flexibele Toelating Fontys borgen voldoende dat de kandidaten helder, eerlijk en consistent beoordeeld worden.

Valideringsonderzoek:

Het onderzoek had een cyclisch karakter: de bevindingen vormden input voor de jaarlijkse redesign van het instrumentarium, waardoor analyses op basis van informatie uit drie jaren niet mogelijk zijn. Tevens betreft het toepassing bij uitsluitend Fontys Hogescholen.

Fontys Toelatings Test (FTT)

Uit de beschikbare informatie komt naar voren dat

- studenten met goede resultaten op de FTT als geheel, iets betere studieresultaten hebben in de propedeuse, dan studenten met minder goede FTT resultaten
- de algemene waardering van kandidaten, referentiegroep en toetsdeskundigen ruim voldoende tot goed is
- de competenties en capaciteiten die beoordeeld worden voldoende aansluiten bij doel en functie van de FTT en dat de testvormen hierbij aansluiten
- de componenten van de FTT voldoende betrouwbaar gemeten worden
- de gehanteerde normering en cesuur voor toetsdeskundigen hanteerbaar is en zij vinden deze passen bij de functie van de FTT, het bepalen of de kandidaat beschikt over een hbo beginniveau dat gelijkwaardig is aan dat van de gemiddelde reguliere hbo-student.
- de informatie voor kandidaten en toetsdeskundigen goed is, zodat kandidaten hun kwaliteiten kunnen tonen en toetsdeskundigen adequaat voorbereid zijn op hun taak.

Op basis van de huidige data zijn er voldoende indicaties dat de FTT als geheel en de onderdelen ervan binnen het FTF experiment aan kwaliteitseisen voldoet.

Fontys Verkorte Beoordeling (FVB)

Uit de beschikbare informatie komt naar voren dat

- studenten die via FVB zijn toegelaten minder vaak stoppen met de studie en betere studieresultaten na één semester hebben, dan de FTA studenten of de referentiegroep
- de algemene waardering van kandidaten en beoordelaars goed is
- de competenties en oriëntatie op studie en beroep die beoordeeld worden voldoende aansluiten bij doel en functie van de FVB en dat de assessmentvorm portfolio hierbij aansluit
- de componenten van de FVB voldoende betrouwbaar worden beoordeeld
- de beoordelaars de normering en cesuur kunnen toepassen en zij vinden deze geschikt voor de functie van de FVB, namelijk met voldoende zekerheid bepalen of de kandidaat beschikt over een instroomniveau dat gelijkwaardig is aan dat van gemiddelde reguliere studenten in de propedeuse van (het domein van) de opleiding

- de informatie voor kandidaten en beoordelaars goed is, zodat kandidaten het portfolio kunnen samenstellen en beoordelaars hun taak kunnen uitvoeren.
- Op basis van de beschikbare data zijn er voldoende indicaties dat de FVB binnen het experiment aan kwaliteitseisen voldoet.

Fontys Toelatings Assessment (FTA)

Uit de beschikbare informatie komt naar voren dat

- assessoren een enigszins redelijke inschatting kunnen geven op basis van het portfolio van de kans van een kandidaat op studiesucces in de propedeuse in vergelijking met de gemiddelde reguliere student. Kandidaten waarvan een kleinere kans wordt ingeschat halen minder vaak de FTA en presteren in de propedeuse minder goed dan de andere kandidaten. Kandidaten waarvan een grotere kans op studiesucces wordt ingeschat, halen de FTA en hebben iets betere studieprestaties in de propedeuse
- de algemene waardering van kandidaten en assessoren ruim voldoende tot goed is
- de competenties en oriëntatie op studie en beroep die beoordeeld worden voldoende aansluiten bij doel en functie van de FTA en dat de assessmentonderdelen hierbij aansluiten
- de componenten van de FTA enigszins voldoende betrouwbaar worden beoordeeld
- de assessoren dezelfde uitgangspunten en regels bij de normering en cesuur toepassen, waarbij weinig verschillen van mening zijn bij de beoordeling, en er bij eventuele verschillen gemakkelijk overeenstemming wordt bereikt. Zij bespreken regelmatig met elkaar “de meetlat” van de FTA, i.c. het profiel van de gemiddelde reguliere student in de propedeuse van (het domein van). Dit is de havist met het goede profiel, die zonder problemen de havo doorlopen heeft en gemotiveerd de opleiding volgt
- de informatie voor kandidaten goed is, zodat zij het portfolio kunnen samenstellen en voorbereid aan de assessmentdag deelnemen
- de informatie en training voor assessoren goed is, zodat zij hun taak kunnen uitvoeren.

Op basis van de beschikbare data zijn er voldoende indicaties dat de FTA binnen het experiment aan kwaliteitseisen voldoet.

Slotconclusie is dat in het traject Flexibele Toelating Fontys, met inachtneming van de experimentele setting en een beperkt aantal kandidaten met een jaarlijkse redesign en toepassing bij één hogeschool, met voldoende autoriteit gemeten is of de kandidaten beschikken over een gelijkwaardig instroomniveau aan wettelijk toelaatbare kandidaten.

Deze conclusie moet geplaatst worden binnen de context van het experiment met een nieuwe doelgroep, vanuit een toelatingsvisie die past bij een competentiegestuurde vraaggerichte onderwijsvisie. Uiteraard zijn verdere verbeteringen in het instrumentarium mogelijk.

7. Tot slot

Na drie experimenteerjaren bestaat de FTF uit een gevarieerd instrumentarium dat in een gedifferentieerd traject wordt ingezet, waarbij de kandidaat op toelatingscriteria wordt beoordeeld die enerzijds internationaal gangbaar zijn en anderzijds passen bij de huidige onderwijsvisie van competentiegericht opleiden in het hbo.

Het instrumentarium is gedocumenteerd en als zodanig beschikbaar voor anderen. Kritische succesfactor voor de kwaliteit van de toelating is de toepassing door hiervoor gekwalificeerde toetsdeskundigen en assessoren. Voor de opbouw van dergelijke expertise is tijd nodig. Voor de toekomst is verdere verbetering en opschaling van het instrumentarium nodig en uitbreiding van toepassing binnen meerdere contexten/hogescholen. Reacties van andere hogescholen kunnen verrijkend en versterkend zijn, zo mogelijk gekoppeld aan ervaringen met het instrumentarium bij hen.

Ook doorontwikkeling en aanpassing van het FTF instrumentarium aan ontwikkelingen in het hbo, zoals de aandacht voor de kennisbasis, is gewenst.

Bij Fontys is na drie experimenteerjaren een basis gelegd, die verdere toepassing, verbetering, verbreding en opschaling mogelijk maakt.

Bijlage. Rapportages FTF

Achtergronddocumenten validering

De bevindingen in deze eindrapportage kwaliteit zijn gebaseerd op de volgende documenten en rapportages.

Validerings- en monitoringsplan. Kwaliteitsborging van Flexibele Toelating Fontys met de FTT en FTA. Oktober 2005

Internationale verkenning van toelating en EVC. Onderzoek in opdracht van het Ruim Baan project Flexibele Toelating Fontys. 18 juni 2006.

Kenmerken van kandidaten per FTF stap, 2005, 2006, 2007. 22 oktober 2007.

Analyse test- en assessmentcores 2005, 2006, 2007 Flexibele Toelating Fontys (FTF).

Kandidaten en referentiegroep over de Fontys Toelatings Test (FTT) 2005, 2006, 2007. 22 oktober 2006

Kandidaten over het Fontys Toelatings Assessment (FTA) 2005, 2006, 2007 en FVB 2007. 25 oktober 2007

Toetsdeskundigen, beoordelaars en assessoren over het instrumentarium van Flexibele Toelating Fontys (FTF) 2005, 2006 en 2007. 25 oktober 2007

Relatie van scores op het FTF instrumentarium met studieresultaten na een half jaar studie, instroomgroep 2006.

Relatie van scores op het FTF instrumentarium met studieresultaten na één studiejaar, instroomgroep 2005.

Overige documenten FTF

Rapportage gelijkwaardigheid, zie deel 1 (Separaat: achtergrondnotitie).

Inhoudelijke eindrapportage, zie deel 2.

Boekje over het instrumentarium (verschijnt 4 december 2007).